

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX MARCH - KOVO 3, 1994 Nr. 9

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos jūros vartai Klaipėda. Daug politinės išminties ir pastangų reikėjo, kad ji taptų lietuviška po I-jo Pasaulinio karo. Nelengva buvo ir po II-jo Pas. karo – miestas buvo sugriautas, o uosto įrengimai visiškai sunaikinti. Klaipėdos jūrų uostas 1938 m.

MAŽOSIOS LIETUVOS NEVALIA PAMIRŠTI *

Vincas Trumpa

Kadaise romėnų istorikas Titas Livijus, rašydamas apie Romos miesto įkūrimą, gal ir su tam tikra ironijos kruopele, jai (Rimai) palinkėjo: "Crescat Ausonia Albae ruinis" ("Teauga Auzonija ant Albos griuvėsių"). Mat, kai kurie romėnų poetai senąją Romą vadino Auzonija, o miestą, ant kurio griuvėsių ji buvo pastatyta – Alba. Vėliau šis posakis buvo taikomas ir kitiems miestams ir kraštams, kurie taip pat dažnai atsiranda, auga ir klesti ant kitų miestų ir kraštų griuvėsių. Tai nieko nepaprasta. Pakanka tik žvilgtelėti į Pietų ir Šiaurės Amerikos istoriją, kad pamatytum, kiek senųjų Amerikos gyventojų miestų, valstybių ir net imperijų buvo sugriauta, kad atsirastų nauji miestai, ir naujos valstybės. Kaip rodo vėliausieji archeologiniai kasinėjimai, atrodo, ir mūsų Gediminas, kartais ir pats save vadindamas karaliumi, Lietuvos sostinę Vilnių statė ne ant plyno lauko ir kalnelių. Gaila tik, kad to miesto, ant kurio griuvėsių Vilnius buvo pastatytas, vardas neišliko.

* Kalba, pasakyta 1994 m. sausio 16 d. Los Angelės Šaulių kuopos surengtame Klaipėdos sukilimo minėjime. Truputį praplėsta.

Mažosios, arba Prūsų Lietuvos tragedija buvo ne vien dėl to, kad ji buvo atiduota į visiškai svetimas jai rankas, kurios ligi tol su tuo kraštu nieko bendro neturėjo. Visų karų laimėtojai retai kada padaro protingus sprendimus. Nėra ko ir laukti, kad tokio beprotiško karo, koks buvo II Pasaulinis, vadai pasižymėtų didele išmintimi. Kaip žinia, Potsdamo konferencijoje 1945 metais trys vadinami didieji (Trumanas, Churchill'is ir Stalinas) nutarė Rytprūsius atplėšti nuo Vokietijos, suskaldyti juos į dvi dalis, vakarinę jų dalį atiduoti Lenkijai, rytinę – Sovietų Sąjungai. Nors Potsdamo nuosprendis turėjo išsigalioti tik pasirašius taikos sutartį su Vokietija, kuri ir ligi šios dienos tebėra nepasirašyta, Lenkija ir ypač Sovietų Sąjunga nuo pat pirmos dienos ėmė savo naujose valdose šeimininkauti lyg savo namuose, pavadindama tą kraštą Kaliningrado sritimi, surusindama ne tik visų miestų ir kaimų, bet ir visų upių, ežerų ir pelkių vardus. Ir ne tik buvusius vokiškus, bet ir baltiškus bei lietuviškus, turinčius kartais tūkstantmečių istoriją. Ko net Hitleris, tas didysis barbaras, nedrįso padaryti, laiky-

damas Rytprūsius savo istorine žeme, tą padarė Stalinas, pasigrobdęs visiškai svetimą kraštą ir visiškai neatšizvelgdamas į labai senus ir glaudžius ryšius tarp Mažosios ir Didžiosios Lietuvos, begėdiškai dargi ją vadinamas "broliška tauta". Tai negirdėta ir istorijos analuose sau pavyzdžio neturintis barbarizmas, tai tiesiog baisus nusikaltimas prieš visos žmonijos civilizacijos istoriją.

Jis ypač skaudus mums, lietuviams, kuriuos su Prūsų arba Mažąja Lietuva riša ne tik kalba ir kraujo giminystė, bet ir labai senos kultūrinio bendradarbiavimo tradicijos. Kaip mes galime sakyti, kad pirmosios lietuviškos knygos autorius Martynas Mažvydas gyveno ir

mirė ne Ragainėje, o kažkokiam Nemane, kurio nežino joks istorinis šaltinis. Arba kaip mes galėtume pamiršti, kad Kristijonas Donelaitis savo "Metus" rašė ir mirė ne Tolminkiemyje, bet kažkokiuose Čystuose Prūduose. Arba kaip galima taip žiauriai klastoti skelbiant, kad didieji Lietuvos Atgimimo laikraščiai "Aušra", "Varpas" ir "Tėvynės sargas" ėjo ne Tilžėje, o Soviete. Kai tie laikraščiai ėjo, ne tik Soviete, bet ir pačios Sovietų Sąjungos nebuvo.

Štai kodėl nevalia mums pamiršti nei tų M. Lietuvos miestų ir kaimų, nei upių bei ežerų senųjų vardų ir jų istorijos. Užtat koks džiaugsmas, kai imi į rankas M.

(Nukelta į 4 psl.)

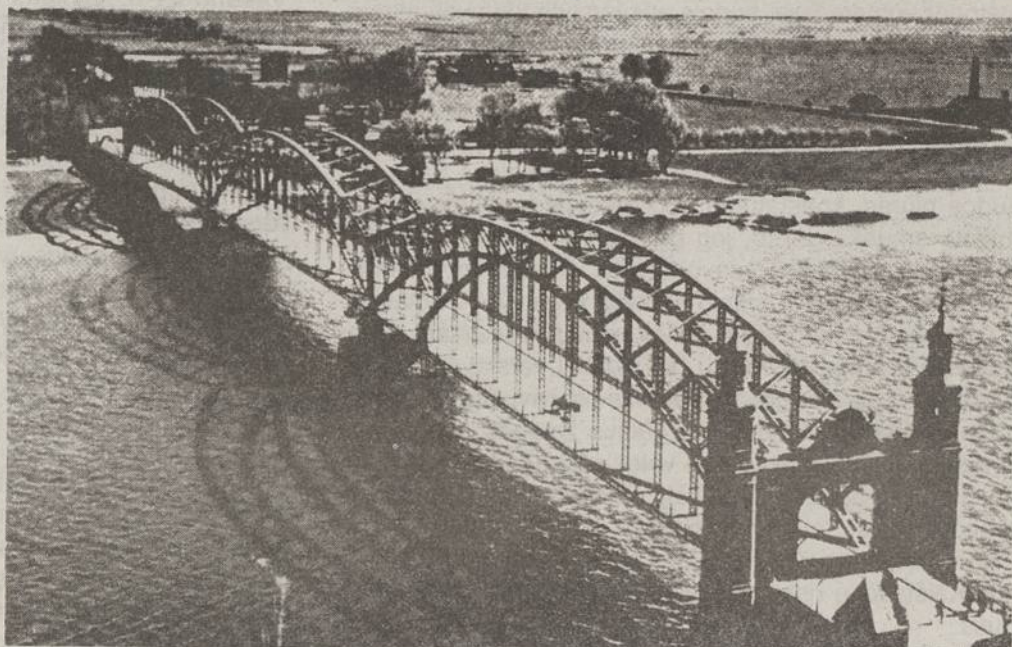
DIPLOMATINIS PRIĖMIMAS LIETUVOS AMBASADOJE WASHINGTONE

Š.m. vasario 16 d. Lietuvos Ambasadoje Washingtone įvyko diplomatinis priėmimas skirtas Lietuvos Nepriklausomybės dienai pažymėti. Sveikindamas gausiai susirinkusius svečius, Ambasadorius A. Eidintas apžvelgė Vasario 16-osios Akto idėjų svarbą ir aktualumą Lietuvos kelyje į nepriklausomybę. Šia proga, Lietuvos Prezidento įpareigotas, Ambasadorius A. Eidintas įteikė Vyčio Kryžiaus 4-ojo laipsnio ordinus JAV gyvenantiems lietuviams Elenai Armonienei, Domui Krivickui ir Antanui Vaivadaui už itin reikšmingus asmeninius nuopelnus ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Miesto valdžios atstovai iškilmingai perskaitė Kolumbijos Apygardos Merės Sharon Pratt Kelly sveikini-

mą Vasario 16-osios proga. Priėmime dalyvavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdybos Pirmininkai Bronius Nainys ir Vytautas Maciūnas, ALT-o ir kitų lietuvių išeivijos organizacijų atstovai, aukšti Valstybės Departamento ir kitų JAV valdžios institucijų pareigūnai, Estijos, Latvijos, Islandijos, Švedijos, Danijos, Europos Bendrijos, Vengrijos, Norvegijos, Suomijos, Kroatijos, Turkijos, Maltos, Ukrainos Ambasadoriai, Prancūzijos, Nyderlandų, Lenkijos, Rusijos, Jungtinės Karalystės, Vokietijos Reikalų Patikėtiniai, kiti užsienio valstybių diplomatinio korpuso nariai.

*Ambasados spaudos
skyrius*

Taip atrodė senasis karelienės Luizės tiltas per Nemuną (Vaizdas iš Tilžės pusės).

Girdėta iš Vilniaus

• **ARTIMIAUSIU METU DVIRAČIŲ PRAMONĖ LIETUVOJE NEŽLUGS.** Tai liudija statistikos departamento pateikti skaičiai. Per šių metų sausio mėnesį Lietuvoje pagaminta 10,8 tūkst. dviračių, arba 6,2 karto daugiau, nei pernai. Lyginant su praėjusių metų sausiu, daugiau pagaminta ir šaldytuvų, elektros skaitiklių, vyriškų kostiumų, suknelių.

Pagrindinių pramonės gaminių grupėje labiausiai sumažėjo magnetofonų gamyba – 89 procentais, striukių siuvimas – 68 procentais, natūralaus kailio paltų – 64 procentais, dulkių siurblių – 62 procentais, kilimų ir kiliminių gaminių – 56 procentais.

• **LIETUVOS – LENKIJOS DERYBOS DĖL TARPVALSTYBINĖS SUTARTIES.** Vasario 22 dieną Lenkijos užsienio reikalų ministerijoje prasidėjo penktasis, o kai kurių apžvalgininkų nuomone, ir paskutinis Lietuvos – Lenkijos delegacijų derybų susitikimas dėl tarpvalstybinės sutarties. Joms vadovauja Lietuvos ir Lenkijos užsienio reikalų viceministrai Vladislavas Domarkas ir Iwo Byczewski.

• **LIETUVOJE DAUGĖJA LIETUVIŲ.** Šių metų pradžioje Lietuvoje gyveno 3 mln. 739 tūkst. gyventojų, – praneša Statistikos departamentas.

Iki 1989 metų kasmet daugiau žmonių į Lietuvą atvykdavo, nei išvykdavo. Vėliau prasidėjo atvirkštinis procesas: per penkerius metus į NVS, Estiją ir Latviją išvyko 46 tūkstančiais gyventojų daugiau, nei atvyko. Iš viso per 1989–1993 metus iš Lietuvos į minėtas šalis išvyko 96 tūkstančiai žmonių. 58 procentai išvykusiųjų buvo rusai, 14 procentų – ukrainiečiai, 11 procentų – baltarusiai.

Pakitusi migracija ir natūralus prieaugis turėjo įtakos šalies gyventojų tautinei sudėčiai. Per penkerius metus lietuvių padaugėjo beveik 100 tūkstančių, lenkų – 3,5 tūkstančiais. Rusų sumažėjo apie 30 tūkstančių, žydų – 6 tūkstančiais arba perpus. Mažiau Lietuvoje liko baltarusių, ukrainiečių ir kitų tautybių žmonių.

• **LIETUVOJE LANKYSIS RUMUNIJOS PREZIDENTAS.** Kaip pranešė ELTA Prezidento atstovas spaudai Nerijus Maliukevičius, kovo 7-8 dienomis Lietuvos Respublikos Prezidento Algirdo Brazausko kvietimu Lietuvoje su oficialiu vizitu lankysis Rumunijos Prezidentas Ion Iliescu.

• **LENKIJOS PREZIDENTO PASVEIKINIMAS.** Lenkijos Respublikos prezidentas Lech Walensa, skrisdamas lėktuvu į Latvijos Respubliką ir būdamas oro erdvėje virš Lietuvos teritorijos, perdavė sveikinimą Lietuvos Prezidentui. Jame be kita ko reiškiamas pasitenkinimas, kad užsienio reikalų ministrai baigė paruošiamąjį darbą dėl Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos draugiškų santykių ir gero kaimyninio bendradarbiavimo sutarties.

• **TRIŲ BALTIJOS VALSTYBIŲ KARINĖS PRATYBOS.** Estijoje buvo surengtos trijų Baltijos valstybių – Lietuvos, Latvijos, Estijos – karinės pratybos. Joms vadovavo Estijos Generalinio štabo operatyvinės valdybos viršininkas pulkininkas Arvo Sirel. Pratybų metu ejęs spaudos karininko pareigas majoras Mart Tyru pažymėjo, kad manevrų surengimo išlaidos buvo minimalios – didžiausią dalį sudarė mokesčiai už kurą ir ryšio priemonės. Svarbiausias manevrų tikslas – pasiektas: dabar jau yra žinoma, kaip veikti atliekant bendras užduotis, kaip koordinuoti karių veiksmus iš vienos pozicijos.

Lietuvos karių – Panevėžio motodesantinio Karaliaus Mindaugo bataliono kuopos veiksmus koordinavo leitenantas Vilmas Šatas. Lietuvių kariai vienintėliai neturėjo maskuojančių baltų rūbų. Pratybas sunkino ir įšalusi žemė – kariams pavyko išsikasti tik 12-15 centimetrų gylio apkasus šaudymui gulint, taip pat labai raižyta karo veiksmų teritorija.

Baltijos valstybių karines pratybas stebėjo Didžiosios Britanijos, Švedijos, Danijos ir Suomijos karo atašė.

• **TĖVYNĖS SAJUNGA RENGIASI RINKIMAMS.** Vasario 19 d. Vilniuje įvyko Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) konferencija, kurioje apsvaistyta Lietuvos ekonomikos ir politikos būklė, taip pat būdai ūkio krizei įveikti, teisingumui ginti. Pranešimus apie krašto politinę ir ekonominę padėtį perskaitė Tėvynės Sąjungos pirmininkas Vytautas Landsbergis ir Valdybos pirmininkas Gediminas Vagnorius.

Konferencijoje, kaip informavo ELTA Tėvynės Sąjungos spaudos biuras, konstatuota, jog gamyba ir pragyvenimas Lietuvoje smunka dėl to, jog pasinėrusi į korupciją LDDP valdžia dirba ne krašto, o savo naudai. Pastebima grėsminga tendencija varžyti užsienio prekybą ir gamybos atnaujinimą, pataikauti monopolijų ir dalies bankų finansiniam diktatui, neretai ir žlugdyti smulkų bei vidutinį verslą, ūkininkus. Kalbant apie pasirengimą artėjantiems savivaldybių rinkimams, nutarta atrinkti dorus ir gabius žmones, rengti juos galimam darbui atitinkamose valdžios ir valdymo struktūrose. Taip pat aptarti būdai, kaip rinkti parašus ir pasirengti referendumui dėl Seimo rinkimų.

Konferencijoje Tėvynės Sąjungos kandidatu į Seimo narius Kaišiadorių rinkimų apygardoje patvirtintas Liudvikas Sabutis.

Vietnamas ir Kuba

Vasario 3 d. JAV vyriausybė paskelbė atšaukianti Vietnamui taikomą diplomatinį ir ekonominį embargą, užsitęsusių 19 metų. JAV biznio korporacijos seniai to laukė. Hanojaus ir buvusio Saigono viešbučiai tuoj prisipildė biznio atstovais. Kai kurios bendrovės jau anksčiau vedė derybas su Vietnamo vyriausybe dėl planuojamų investicijų.

Daug investorių laukiama iš Vietnamo išeivijos Amerikoje ar Prancūzijoje. Vietnamo komunistų partija, žinodama apie JAV embargo atšaukimą, jau sausio 20 buvo sušaukusi specialų partijos kongresą, kuriame buvo svarstoma ekonominė padėtis. Patys komunistų vadai pabrėžė, jog atėjo laikas ekonominėms reformoms. Vyriausias vadas Do Muoi, 77 metų amžiaus, pripažino, kad partijai reikia naujų vadų. Jo artimiausi bendradarbiai, valstybės prezidentas Le Duc Anh jau atšventė 73-čią gimtadienį, o ministras pirmininkas Vo Van Kiet yra 71 metų. Kongreso kalbėtojai vis dar bandė kalbėti Markso–Lenino žargonu, keldami socialistinės ekonomikos prana-

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

sumą, tačiau kai kurie priminė ir Kinijos reformų vado Deng Xiaopingo garsų posakį: "Nesvarbu ar katinas juodas ar baltas, svarbu, kad jis gaudytų peles."

Amerikoje embargo atšaukimas kritikuojamas tik Vietnamo kare dingusių amerikiečių šeimų. Pentagono žiniomis, tokių MIA (Missing In Action) karių dar yra 2,200. Prezidentas Clintonas pareiškė spaudai, kad bus tęsiami dingusių ieškojimo veiksmai, o su normalėjus abiejų valstybių ryšiams, ieškojimo darbai busių lengviau vykdomi.

Spauda kelia klausimą, ar neatėjo dabar eilė Kubai, kuria Amerika boikotuoja jau 33 metai, nieko nepirkdama, nieko neparduodama. Kubos ekonominė padėtis, Maskvai nutraukus pagalbą, labai prasta. Daug žmonių liko be darbo, daug tiesiog badauja. Kubos vyriausybė jau pradėjo keisti savo "revoliucinį socializmą", pripažindama šiokių tokių "privatininkus", kurie gali atidaryti mažus biznelius: taisyti dviračius, šukuoti plau-

kus, organizuoti kooperatyvus maisto produktų gamybai ar pasilinksminimų, naktinių klubų programas.

Nemažai Kuboje investorių atvyksta iš Ispanijos ir Meksikos. Ekonominių patarėjų Kubos valdžia ieško Kinijoje ir Vietname. Castro valdžia neseniai leido kubiečiams naudoti biznyje JAV dolerius. Vis daugiau atvyksta užsienio turistų, tačiau turizmui nereikia daug kubiečių darbininkų, nedarbas klesti, vis daugiau kubiečių bando pabėgti iš komunistinio Kubos rojaus. Valdžia su senstančiu Fidel Castro priešakys ieško geresnių dienų. Viltį žadina gandai, kad Kuba tikisi rasti naujų žibalo šaltinių. Jų ieško Brazilijos, Švedijos, Prancūzijos ir Kanados naftos įmonės. Ekonominio boikoto atšaukimui piktai priešinas Kubos išeivijos grupės. Kubiečiai, kurių daug įsikūrė Floridoje, tvirtina, kad boikotą bus galima atšaukti, kai Kuboje nebebus Fidelio Castro ir jo klikos.

Saudi Arabija perka ginklus

Vasario 16, pasaulio lietuviams minint Nepriklausomybės atstatymo dieną, JAV prezidentas Clintonas paskelbė džiugią žinią, – Saudi Arabija užsakė Amerikoje 50 keleivinių lėktuvų, kurie kainuos 6 milijonus dolerių ir parūpins darbo tūkstančiams amerikiečių. Sutartis su arabais pasirašė Boeing Co. ir McDonnell Douglas Corp. Šalia prezidento Clintono stovėjo ir Saudi Arabijos ambasadorius Washingtono princas Bandar. Jis pastebėjo, kad ieškant gerų keleivinių lėktuvų, jo vyriausybės dėmesys natūraliai kryo į JAV įmones, nes Amerika yra Saudi Arabijos draugė ir gynėja, apsaugojusi jo kraštą 1990 m. nuo Irako invazijos.

Įdomu, kad keleiviniai Saudi Arabijos lėktuvai užsakomi šiuo metu, kada šią turtingą naftos gamintoją pradėjo spausti ekonominiai sunkumai. Vyriausybė buvo priversta atsisakyti kelių ankstyvesnių projektų, net atsisakė naujų naftos šaltinių ieškojimo ir grėžimo darbų. Paskutiniu metu pasaulio rinkoje nukrito naftos kainos, tuo pačiu sumažėjo ir Saudi Arabijos pajamos.

Tas pats ambasadorius, princas Bandaras veda pasitarimus su JAV gynybos

(Nukelta į 8 psl.)

• **BUS DIDELĖS IŠKILMĖS ŽALGIRIO LAUKE.** Šią vasarą, liepos 15 d., pažymint istorinio mūšio su kryžiuočiais 584 metines, Žalgirio lauke dabartinės Lenkijos teritorijoje planuojama surengti Rytų ir Vidurio Europos šalių jaunimo susitikimą. Jį organizuoja Lenkijos Jaunosios Polonijos fondas ir Lenkijos Lietuvos bičiulių klubas.

Į šį forumą bus pakviesta 120 jaunimo atstovų iš Rusijos, Lietuvos, Baltarusijos, Ukrainos, Vokietijos ir Vyšehredo grupės valstybių. Žalgirio mūšio lauke vyks iškilmės. Numatoma surengti mokslinę konferenciją tema – "Kaip vertinti bendrą istorinį tautų palikimą".

• **VYTAUTAS KAŠUBA – VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GARBĖS DAKTARAS.** Žymiam išeivijos skulptoriui, Lietuvos nacionalinės premijos laureatui Vytautui Kašubai suteiktas Vilniaus dailės akademijos garbės daktaro vardas. Apie tai buvo paskelbta vasario 15 d. įvykusiame iškilmingame šios aukštosios mokyklos senato posėdyje. V. Kašuba išeivijoje sukurta skulptūrų kolekciją yra padovanojęs Lietuvai, ji eksponuojama Vilniuje, Radvilų rūmuose.

JAV gyvenančio skulptoriaus padėkos žodį senato posėdyje perskaitė Vytauto Kašubos patikėtinė, lietuvių kultūros veikėja Beatričė Vasaris. Vilniaus dailės akademijos garbės daktarais jau yra tapę menotyrininkas, dailės istorikas Vladas Drėma ir išeivijos kolekcionierius bei dailininkas Kazimieras Varnelis.

• **TRYS SALVĖS ATISISVEIKINANT SU JUOZU VĖBRA.** Vasario 21 d. Vilniaus Antakalnio kapinėse iškilmingai su religinėmis apeigomis buvo palaidotas Lietuvos patriotas – savanoris, pulkininkas, profesorius Juozas Vėbra. Iš Amerikos atvežti velionio palaikai buvo pašarvoti Vilniaus universiteto Šv. Jono bažnyčioje. Čia atsisveikinti su Juozu Vėbra atėjo 1918 metų savanoriai, mokslininkai, kariai, paskutinę pagarbą atidavė Lietuvos Seimo pirmininkas Č. Juršėnas. Kapinėse atsisveikinimo kalbas pasakė Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatorių) lyderis prof. Vytautas Landsbergis, Lietuvos kariuomenės generalinio štabo viršininkas Stasys Knezys, Juozo Vėbros bendražygiai, likimo draugai. Pušų viršūnėmis nuaidėjo trys salvės.

• **PREZIDENTO K. GRINIAUS PALAIKAI SUGRIŠ Į LIETUVĄ.** Lietuvos prezidento A. Brazausko dekretu sudaryta komisija trečiojo Lietuvos Respublikos prezidento K. Griniaus palaikams į Lietuvą parvežti. Komisijai taip pat pavesta organizuoti K. Griniaus perlaidojimą Tėvynėje, pastatyti paminklą, įamžinti jo atminimą gimtinėje, išleisti atsiminimų knygą apie jį. Komisijos pirmininkas – Česlovas Juršėnas, Kazimiero Griniaus palaikai į Lietuvą bus pervežami vykstant velionio valią, – rašoma Prezidento dekretu. -ELTA (V.P.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

ATIDUOKIM TĖVYNEI KĄ TIK GALIM ATIDUOTI!

Man miela prisiminti, kad nuo 1949 m. gruodžio 1 d. tai 45 metai, tiesiai iš Vokietijos, apsigyvenau pačioj idomiausioj lietuvių kolonijoje. Jaučiuos, kad gyvenau ir pačioj lietuviškiausioj lietuvių parapijoje. Gyvenau ir pačioj patraukliausioj lietuvių bendruomenėj, kur tarpusavio peštynės iki minimumo apvaldytos ir mes pamaldų metu, kada kunigas paragina su artimaisiais sveikintis, sveikinamės ne drebančia ranka bet šypsodamiesi.

Turbūt daug kam kyla klausimas, kodėl iš tokios geros aplinkos pasiryžęs iškelti? Vieni stebisi, kiti gailisi ir tik labai retas sveikina. Čia dabar ir yra reta proga atsakyti: – grįžtu namo, nes gerai žinote, kad iš Lietuvos išėjau ne savo noru. Grįžtu į kur iš seno esu pasižadėjęs grįžti. Grįžtu kai kurių darbų užbaigti. Grįžtu savo giminės kelią pratęsti. Jei man dar bus duota kiek daugiau laiko dirbti, už tai dėkosiui Dangui ir įsijungsiu į eilinių žmonių tarpą kaip darė tie neužmirštami mažų kaimų ir mažų miestelių vadinami tikrieji žmonės. Jie nuolat primindavo, kad reikia dirbti ne tik sau, kad reikia ir gyventi ne tik sau.

Už šį renginį, kuris pavadintas popietė su Baliu Gaidžiūnu, lieku labai dėkingas kun. Gediminui Kijauskui už sudarymą geros aplinkumos atsisveikinti ir padėkoti, kad manęs niekad neatstūmėte ir visad gražiai priėmėte. Dauguma žinot, kad esu ne paradų žmogus. Daugelį kartų esu prašęs ir nieko nevertinti virš įprastinės kuklumo ribos. Visi čia buvom ir esam to baisaus likimo – tėvynės praradimo keleiviai į svetimus kraštus. Kur bebūtume, vieni čia, kiti ten, atiduokim tai tėvynei ką tik gražiausio ir geriausio galim atiduoti. Mūsų tautos laikrodįs dar prašo ir nevēluoti.

Ačiū Nijolei Kersnauskaitei už rūpestį sudaryti gerą atsisveikinimo programą ir jos šaunų atspausdinimą. Ačiū Vilties draugijos valdybai, Dirvos talkininkams, Tautinės Sąjungos pirmininkui Leonui Kriaučeliūnui, Julijai Gilienei, Vladui Vijeikiui, Aldonai Stempužienei, akompanijatorei Ritai Klierienei, specialiai čia atvykusiam Dirvos nuolatiniam bendradarbiui Antanui Dundzilai iš Washingtono pašonio, šio susitikimo vedėjui Pranui Razgaičiui, mano sesers Anelės sūnui Antanui Butkui už prakalbą apie dėdę, o antros mano sesers Katriutės dukrai Jadvygai, už dvejų metų man talką, kad kiekvieną dieną tarp 6 ir 6:30 ryto būčiau Dirvoje ir su Giedrės darbu, per 3 metus nė karto nepavėluotume Dirvą išleisti. Labai ačiū ir mano įpėdiniui Anicetui Bundo niui. Jį priimkite taip, kaip priėmėte ir mane. Jis pilnai pasiruošęs.

Ačiū visiems, visiems, kurie čia esate, kurie laiškais ar telefoniniu šaukimu mane pasiekėte. Visi esate brangūs, visi mane sustiprinote kelionei į namus.

Balys Gaidžiūnas

Balys Gaidžiūnas DIRVOS redakcijoje darbo metu. Gilumoje prie kompiuterio G. Kijauskienė.

Lietuviškosios Vasario 16-sios gimnazijos Hiutenfelde 13 b klasės mokiniai (1993 m).

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Kai mes augome, daugelis mūsų gyveno Market Parke Chicagoje ar kitoje lietuvių kolonijoje kituose miestuose. Mūsų visas gyvenimas buvo su Lietuviais. Kasdieninėse mokyklose, šeštadieninėse mokyklose, skautuose, ateitininkuose, sporte bet kuriose organizacijose visuomet buvome kartu. Juk galėjai išeiti pro priekines duris ir bent penkios kitos lietuviškos šeimos gyveno čia pat šalia. Mums nereikėjo amerikiečių organizacijų. Turėjome vienas kitą. Buvo ne tik mums smagu, bet ir tėvams daug lengviau, galėdavom pėsti visur nueiti nereikėjo mus visur vežioti ar daug rūpintis, kad su bloga draugija nesusimestumėm.

Deja, laikai keičiasi. Klausydami tėvų išsimokslinom, pasaulis prasivėrė, pradėjome daugiau praturtėti ir po truputį per pasaulį, ar bent po Chicago išsiskleisti. Lietuviai ir lietuviybė lyg tai jau nebebuvo mums pirmenybė. Sukūrėme savo šeimą ir, atrodo, kad pradėjome vėl sugrįžti prie mums labai įprasto ir patogaus gyvenimo tarp lietuvių. Leidžiam vaikams į mokyklas ir labai daug laiko praleidžiam mašinose vėžiodami vaikus į sueigas. Bet mūsų vaikai jau yra daugiau suamerikonėję ir jų įdomumų sritis skleidžiasi į visas puses. Nebėra jiems kaip mums buvo – pasimato su kitais lietuviukais tik per sueigas ar šeštadieninėje. Nebėra daug krepšinio ar tinklinio komandų, kuriose žaistų tik lietuviai. Ir todėl mes stengiamės dirbti organizacijose, įtraukti vaikus į jas, kad ir jie pajustų tą pačią meilę lietuviybei kurią mes turime.

Ar jie pajus tą meilę jei, niekas į juos nekreips dėmesio? Ar galėsime išlaikyti mūsų mokyklas, jei nepradėsime naudoti naujus mokymo metodus? Ar galime tikėtis, kad Lietuva labai norės savo knygas keisti ir mūsų vaikams pritaikyti? Yra savaime aišku, kad mū-

APIE JAUNIMĄ ESANTĮ IR BŪSIMĄ, JŲ IR MŪSŲ ATEITĮ

Dana Mikužienė

sų, tai yra dabartinė antra karta, sunkiau ir sunkiau kalba lietuviškai. Kaip šitie vaikai, užaugę ir išsimokslinę galės padėti Lietuvai, jei nemokės gerai kalbėti? Ar čia vien mūsų tėvų atsakomybė ar atsakomybė visos visuomenės? Ar ne todėl dirbote ir dabar dirbame, kad karta po kartos išliktų meilės Lietuvai ir lietuviybei pilna? Mūsų tikslas dabar turėtų būti kuo daugiau pažvelgti į mūsų vaikus, mūsų ateitį. Turime kuo daugiau juos priimti, stengtis prie jų prisitaikyti ir duoti kiek galime daugiau šaltinių, iš kurių jie gali pasisemti žinių.

Kaip gražu, kada, atvažiavus kokiam nors ansambliui iš Lietuvos, pilnutėlės salės žmonių prisirenka. Kaip griaudu, kada mūsų bet koks šokių ansamblis rodo savo programą... salė esti pustūštė. Ką tas sako mūsų jaunimui? Kad jie ir jų pastangos nesvarbios? O kaip su lituanistinėmis mokyklomis? Knygos iš kurių aš ir mano bendraamžiai mokėsi jau mūsų vaikams nėra aktualios ir darosi per sunkios. Turime keisti tas knygas. Ar galime taip niviai galvoti, kad Lietuvos knygos mūsų vaikams yra tinkamos? Net negalime lyginti kalbos nežiūrint pačios kalbos mokėjimo. Aš kiekvieną šeštadienį matau kaip sunku vaikams darosi. Negaliu nei pradėti aiškinti kaip sunku mums mokytojams yra. Per mokytojų studijų savaitę susirinkusios bėdavojam ir viena kitai stengiamės padėti, dalinamės metodiką ir savo sukurtą medžiagą. Ko trūsta? Pinigų. Nėra iš kur mokėti žmonėms kurie gali padėti savo žiniomis pakeisti mokymo priemones, pritaikyti senas knygas prie šių dienų vaikų. Galime sakyti, kad tam ir yra Švietimo Taryba, bet ir ten kliūtys, nes reikia daugiau profesionalų žmonių ir žinoma pinigų. Nėra

pakankamai nei vieno, nei kito.

Ir va mūsų ateitis. Visų labai didelės pastangos ir visų labai didelis darbas pradės nykti. Aš ir mano bendraamžiai pykstam. Pykstam, nes mums buvo nuolat kalta ir kalta, kokia svarbi Lietuva ir lietuviybė, kaip svarbu išlaikyti tą lietuviybę. Lietuva laisva, bet dar toli tos dienos, kada visai bus ant kojų atsistojusi. 50 metų depresijos per kelis metus negalima pakeisti. Ir kol Lietuva atsigaus, ar galime pro pirštus praleisti tuos žmones kurie tęs visų pastangas ir darbus čia ir Lietuvoje? Ar galime ignoruoti faktą, kad jei mes greitai nesusigriebsim, mūsų pradės daugiau ir daugiau dingti? Per paskutiniuosius metus, būti Lietuviu pasidarė labai populiariu. Filmuose reiškėmės ir daug apie save skaitėme. Trečios, ketvirtos ir penktos kartos lietuviai staigiai atbudo ir pradėjo reikštis. Ne-galime pečiais tik patraukti ir laukti kol kas kitas apsi-ims rūpintis. Jei norime padėti Lietuvai turime ką nors stengtis daryti.

Pati neturiu jokių metodų ar žinių kaip viską galime įvykdyti. Trūksta žmonių kurie norėtų dirbti. Nežinau kaip jiems įrodyti ir kaip juos pritraukti.

Amerikiečiai turi gerą posakį: "cypiantis ratas gauna daugiausiai alyvos". Laikas cypiti buvo seniau, gal dabar tik reikia garsiau. Gal kas nors atkreips dėmesį ir sugalvos kaip pritraukti ir išlaikyti lietuvišką jaunimą, nuo mažiukų iki studentų ir, svarbiausia, jų tėvelius kartu su jais. Neleiskim, kad viskas dingtų. Ieškokim būdų toliau tęsti seniai pradėtą darbą. Be jūsų nebūtų mūsų. Jūsų tęstinumas yra mūsų vaikuose. Susijunkime ir ženkime į ateitį kartu.

(Pabaiga)

VASARIO 16 PROGA

Antanas Dundzila

Washingtonė Vasario 16 d. šventė minėta du kartus: II-13 d. Lietuvių Bendruomenės apylinkės suruoštame minėjime, ir II-16 Lietuvos Ambasadoje. Šiuose pobūviuose buvo du išskirtiniai įvykiai.

Vasario 13 kalbėjo buvęs Valstybės departamento pareigūnas, Pabaltijo valstybių skyrius vedėjas Paul Goble, kuris šiuo metu darbuojasi Carnegie Endowment for International Peace įstaigoje.

Vasario 16 Ambasadoje ketvirtąjį laipsnio Vyčio Kryžiaus žymenimis buvo apdovanoti trys lietuviai.

Lietuvos nepriklausomybės atstatymo laikotarpiu reikšmingai mūsų tikslams pasitarnavęs Paul Goble kalbėjo ne tik pagaunamiesiems ir įdomiai, bet ir kaip tikras Lietuvos bičiulis. Svetimtaučių tarpe tokių žmonių daugiau neturime. Savąją reputaciją jis žinomas net

Rusijoje. Kai kas jį klausia, ar jis ne lietuvių kilmės... Paskutinį kartą besilankant Maskvoje, rusų spaudos pareigūnas Stankevič mūsų bičiuliui viešai dūrė pirštu į krūtinę ir išrėžė: "Tu ir tavo prakeikti ("Damn") pabaltiečiai sugriovė Sovietų Sąjungą, o dabar dar bandote Rusiją sugriauti!" P. Goble rusui atsakė, hmmm..., diplomatiškai: "Kagi, argi dera palikti neužbaigtą darbą?..."

Imdamas pavyzdį iš Amerikos istorijos, jis teigė, kad tai, ką amerikiečiai pradėjo Lexington'e ir Concord'e, lietuviai tęsia Europoje. Jei Rusija artėja prie demokratijos, už tai reikia dėkoti Lietuvai. Tačiau revoliucija tebesitęsia šiandien ir reikia budėti, kad įvykiai nepasistūmų blogojon pusėn. P. Goble susirinkusiems trumpai-drūtai išdėstė tris reiškiniai apie: (1) įvykius Lietuvoje, (2) Lietuvos kaimynus ir (3) išeivijos šiandien

Skautai Vytis Andris Dunduras veda organizacijų vėliavas ir palydą į bažnyčią. Iš Vasario 16 minėjimo Clevelande. V. Bacevičiaus nuotr.

ninę rolę.

Pirma, reikia suprasti, kad laisvė ir nepriklausomybė nėra vienas ir tas pats. Neteisinga manyti, kad pavojai pasibaigė kai rusai išvedė kariuomenę iš Lietuvos. Pavojus Lietuvai yra sumažėjęs, bet kai kurie vidiniai reiškiniai, kaip pvz., spaudos varžymai, kelia

rimtą rūpestį. Niekas nenori nepriklausomos Lietuvos, kuri nebūtų laisva, teigė P. Goble.

Antra, rusų kaimynystės grėsmė Lietuvai yra reali. Čia reikia skaitytis ir su rusų mažumos etnine problema, su rusų vadinamais piliiečiais Lietuvoje. Lietuvai reikia į Austriją panašios tarptautinės padėties: Hitlerio laikais okupuotai Austrijai vokiečiai dabar nedaro jokių priekaištų. Bendrai paėmus, rusų etninės mažumos pavojus Baltijos kraštams yra labai nemalonus.

Trečias punktas - išeivija, kurią P. Goble vadino diaspora. Lyginant su latviais ir estais, lietuvių išeivija pirmavo Amerikoje palaikant okupacijos nepripažinimo principą. Amerikos lietuvių spaudimą Amerikos valdžia labai aiškiai jautė. Šiuo metu yra atėjęs laikas rimtai studijai kaip Amerikos lietuvių etninė grupė rėmė ir išlaikė Lietuvos nepriklausomybės siekius.

Amerikos lietuviai turi savo uždavinius ir šiandien. Yra svarbu Amerikoje įtaigoti ne tik vienos Lietuvos, bet ir visos vidurio Europos kraštų reikalus Amerikoje. Yra atėjęs laikas galvoti apie Baltijos - Juodosios jūros susivienijimą Amerikoje (angliškai labai gerai skamba: "Baltic - Black Sea Alliance"), kuris tų kraštų reikalus gintų ir palaikytų. Šiuo metu Amerikoje skaičiuojama apie 65,000 kiniečių studentų, apie 2,500 rusų, bet tik keli lietuviai. Ši santykį reikia keisti.

Vienas iš degančių reikalų yra neprarasti "Laisvosios Europos" transliacijų, nes juk planuojama jas nutraukti. Sausio 13 d. Lietuva išsigelbėjo dalinai todėl, kad Vilniuje buvo svetimų šalių korespondentai, kurie tas žudynes filmavo ir pasakė. Šiandien į Bosnijos

krizę žiūrima kitaip negu į panašų holokaustą Afrikoje, nes kiekvieną vakarą per žinias matome griunamą Sarajevą ir ten žudomus žmones. Išeivija - diaspora turi rasti būdą apie Lietuvą informuoti pasaulį. To Lietuvai būtinai jau šiandieną reikia.

Lietuvos Prezidento dekretu apdovanotiems Washingtono - Baltimorės apylinkėse gyvenantiems VLIKo darbuotojams, Domui Krivickui, Elenai Armonienei ir Antanui Vaivada, buvo įteikti ordinarai.

VLIKo sukakties proga 1993 rudenį apdovanotų Vyčio Kryžiaus ordinu bei padėkos raštais buvo daug daugiau, apie juos jau rašė spauda (pvz. J. Vitėnas II-10 d. DRAUGE). Tie apdovanojimai būtų suprantami, jei būtų buvę nuosekliau įvykdyti. (Labai gerai, kad šiuo reikalu Ambasados pareigūnai jau Lietuvą painformavo.) Dabar gi šitaip atžymėtų asmenų buvo daug, bet, buvo dabartinei Lietuvos valdžiai jau įprastu arogantiškumu, vėl buvo pademonstruotas rūšiavimas į "tokius bei kitokius" vlikininkus. Negalima nesistebėti, kad apdovanotųjų tarpe nebuvo bent dviejų gyvų VLIKo steigėjų, vokiečių kalėjimuose iškalėjusių Balio Gaidžiūno ir Adolfo Damušio. Jau nekalbant apie Vyčio Kryžiaus tinkamumą tokiems apdovanojimams, reikia galvoti, kad tokiu būdu šie du neapdovanotieji iš tikrųjų buvo dar labiau pagerbti.

Grįžtant prie apdovanotų D. Krivicko, E. Armonienės ir A. Vaivados, tai šių asmenybių principiniam atžymėjimui priekaištų daryti negalima. Ypač Dr. Domas Krivickas čia šviečia visų apdovanotųjų tarpe.

MAŽOSIOS LIETUVOS NEVALIA PAMIRŠTI

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvos sūnaus filologo Vilniaus Pėteraičio neseniai pasirodžiusią knygą apie M. Lietuvos ir Tvangstos vandenvardžius (hidronimus), kurioje skaitytojas ras ne tik visus upių ir ežerų vardus, bet ir jų ryšį su lietuvių ir baltų kalbomis ir seną jų is-

Mes, vyresnieji, tebesame gyvi liudininkai, kaip atrodė Mažoji Lietuva prieš 50 metų. Atsimenu labai gerai, kaip aną gražią ir šiltą 1944 m. vasarą, lenktyniaudamas su besitraukiančia III Reicho armija ir su Raudonosios armijos tankais, dviračiu iš Veiverių pasiekiau

anapus Vyslos. Žmonių ne daug matėsi, dauguma jų jau buvo patraukusi į Vakarus. Tačiau kokie puikūs ir turtingi ūkiai: gražūs pastatai, soduose šakos lūžta nuo vaisių, tvenkiniai pilni žuvies, kiemuose klega naminiai paukščiai, laukuose dar kai kur ganosi karvės. Viename tokiame ūkyje apsi-

Tilžė šio šimtmečio pradžioje. Priekyje gražioji lietuvininkų bažnyčia.

toriją. Labai gerai, kad tas jo veikalas parašytas dviem kalbomis: lietuvių ir anglų. Dėl to jis bus prieinamas viso pasaulio mokslininkams. Tas pats Vilius Pėteraitis baigia ruošti M. Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų žodyną. Turime, kiek galėdami, paremti M. Lietuvos fondą, kuris užsiima panašių veikalų leidyba.

Slavikus. Čia mane ir mano dviratį priglaudė Marijampolės komandantūros karių būrys, vadovaujamas mano klasės draugo vyr. leit. Edmundo Vaitkaus. Kai rugpiučio 2 d. atsidarė siena, visas mūsų taboras neskubėdami pravažiavome arkliais visą M. Lietuvą ir vakarinius Rytprūsius ligi pat Gotenhaveno (Gdynės) jau

nakvojus prie mūsų prisijungė senyvas mažlietuvis, savo ūkį palikęs Klaipėdos krašte. Dar ir šiandien tebeskamba mano ausyse jo begaliniai gaudi rauda apie paliktus gyvulius, nuolat, lyg refrenu, kartojant: Dievuliau, o kas pamils mano paliktas karvutes.

(Bus daugiau)

Nuostabus įnašas

LIETUVOS
ŽURNALISTIKOS ISTORIJAI

Bronys Raila

Neseniai gavau iš Vilniaus tiesiog nuostabią knygą: didelio formato (11.5 X 8"), tvirtai įrištais kietais viršeliais, 288 aukštos kokybės popieriaus puslapių, gausiai iliustruotą įvairiomis lietuviškų žurnalų, laikraščių bei straipsnių iškarpų nuotraukomis, redaguotą Domo Šniuko ir Danutės Mėlynienės, spausdintą Kauno "Spindulio" spaustuveje, išleistą "Žurnalistikos" leidyklos Vilniuje 1993 metais. Tik kaina moderniai pažymėta – "sutartinė", kas nelabai aišku, kiek ji kaštuotų litais ar doleriais. Nežinia, ir kas knygą platintų Amerikoje bei kitur.

To, išskirtinai mažne prabanginio, leidinio pavadinimas – "Lietuvių periodika Vakarų Europoje 1944-1952" metais. Autorius, spaudos medžiagos surinkėjas, paruošėjas ir komentatorius – Jonas Pranas Palukaitis, daugeliui mūsų vyresniųjų pažįstamas laikraštinių profesionalas (gimęs 1916 m.), bendradarbiavęs daugelyje tautinės srovės laikraščių, vieną kitą redagavęs Vokietijoje DP stovyklų metais, vėliau jau Amerikoje buvęs vienas iš trijų Dirvos redaktorių (1958-1963), dar vėliau perėjęs poligrafijos darbuotėn, ligi 1981 metų "Draugo" ofseto skyriaus vedėjas...

Šio leidinio sudėtingo turinio neįmanoma trumpai apasakoti. Tai yra aštuonerių metų itin aktyvi, dažnai romantiškai pakili lietuvių politinių egzilų pokario žurnalistika, daugiausiai Vokietijoje bei kituose Vak. Europos kraštuose. Anuomet gal ne visi suvokėm tos rašto veiklos plotį, o dabar daugelis jau pamiršom, kokia judri, spalvinga, sodri, tautiškai ir idėjiškai brandi, Lietuvos okupaciją iškentusi, atkakli valstybinės nepriklausomybės siekimuose, kai kada ir melsvose iliuzijose buvo toji vargo sąlygom gimusi ir alsavusi mūsų "užsienio" spauda. Ir kokia gausi! Kokia gyvybinga, rezistentiška, kupina nepalaužiamos valios, stačiai neišsenkamos energijos!

Tasai nepakartojamas užsienio lietuvių (tada jau "egzodinių") žurnalistikos periodas galėjo visiškai išnykti ar užmartstyje sumenkėti, jeigu ne mūsų kolegų laikraštinių ir pasišventėlio kolekcionieriaus Jono P. Palukaičio rūpestingumas, pasiaukojimas ir su-

gebėjimas tegu dar ne absoliučiai viską, tai bent tikrai didžiausią tos žurnalistikos dalį sutelkti, parodyti vaizdais ir šiame rinkinyje pakomentuoti. Prabėga vos ne šimtai laikraščių pavadinimų, straipsnių ištraukų, jų redaktorių, bendradarbių, leidėjų pavardžių...

Jei ne visi, tai bent tie, kurie dar gyvi, galės prisiminti anuos skausmingai išmindžiotus takus Vakarų Europoje, kai sovietinė geležinė uždanga juos atkirto nuo tėvynės – tiksliau sakant, kai patys iš tosios tėvynės turėjo pasitraukti, idant iš kitokių pozicijų gairintų kūrybinę dvasią ir vieningą kovą tautos laisvei atgauti, o ir patiems užsieniuose dvasiškai nesukiužti. Dabar tasai išskirtinis mūsų "tremties" žurnalistikos veikdešimtmetį trukęs laikotarpis (dar vėliau plačiai pasireiškęs jau už Atlanto) šiame savotiškame albume aprašytas bešališkai ir pavaizduotas, kaip minėjau, gausybe anosios spaudos faksimilių.

Rimtai ir tiksliai apie 1944-1952 metų užsienio lietuvių periodikos Vakarų Europoje apimtį, pobūdį ir istorinę vertę pasisako pats autorius J.P. Palukaitis ir leidinio redaktorius D. Šniukas (dėl kurio pastangų šis veikalas galėjo pasirodyti).

Autoriaus pagrįsta nuomone, visi tie užsienio žurnalistikos duomenys ir aspektai, "...krūvon sudėjus, išryškina tų metų mūsų laikraštijos būklę". Jis viliasi, kad jo darbas pagelbės rašysiančiam vėlesnę permainų įvykių istoriją. Ir teisingai primena, jog dar 1976 m. jis rašė mūsų žurnalistų sąjungos vadovybei, kad jau pats laikas surinkti ir paskelbti kuo daugiau medžiagos, apie DP laikotarpio lietuvišką spaudą, nes "...dabar tokios apžvalgos nepačiuos, ji liks istorijai nedokumentuota".

O rinkinio redaktorius savo baigiamajame žodyje pastebi, kad jei knygoje neišvengiamai ir būtų vienas kitas nelygumas, tačiau ji tapsianti svarbiu mūsų bibliografijos šaltiniu. (Aš pvz. pasigedau kiek išsamesnio egzodinės žurnalistikos darbų pavaizdavimo pokario Prancūzijoje, ypač gan gyvoje Paryžiaus lietuvių laikraštinių grupėje; aišku, mes patys kalti, kad laiku nieko apie tai nepateikėm autoriui). Bet visiškai

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba, vadovaujama sumanaus, energingo pirmininko Broniaus Nainio, pasirinko savo konkrečiai veiklai gana sunkų kelią – savo kadencijos metu išleisti keletos ar keliolikos tomų: Lietuvos Kovų ir Kančių Istoriją. Tokios istorijos parašymas, išleidimas reikalauja daug gerų ir sumanių istorikų, daug darbo rankų, daug lėšų.

Kada PLB valdyba pasiskelbė savo užmojus, spau-

spindėtų tautos ryžtas už laisvę, tautos golgotos kelias okupacijų metuose, Sibire ir kalėjimuose išgyventų tremtinių išgyvenimai, partizanų laikotarpis, parodęs pasauliui tautos ryžtą-žūsimę, bet nevergausime okupantams.

PLB valdyba šia linkme darbą jau pradėjo.

– Pirmininkas Bronius

PASAULIO LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖS DIDYSIS
RŪPESTIS

Jurgis Janušaitis

1939-1940 m.; G. Vaskela – Lietuvos ekonomikos būklė 1939-1940 m.; G. Rudis – Vidaus politinio gyvenimo raida 1939-1940 m. sovietinė okupacija; J. Matusevičius – Lietuvos sovietizacija 1940-1941 m.

E. Grunskis baigia rašyti knygą apie trėmimus. Darbą sutrukdė autoriaus sunkoka

Marijampolėje kuriamas politinių kalinių, tremtinių ir partizanų muziejus. Memorialinė lenta prie pastato, kuriame buvo gestapas, o vėliau NKVD.

doje skaitėme įvairių pasiskaidymų: buvo nuomonių, kad tokios Istorijos iš viso nereikia, kas ją skaitys, jaunosios Lietuvos kartos ja nesišdomės. Kiti siūlė pasitenkinti tik vienu kitu Istorijos tomu. Buvo nuomonių tvirtinančių, kad Lietuvos Kovų ir Kančių Istorija amžiams liks Lietuvos istorijoje, liudijanti tautos kovas už laisvę ir sudėtas aukas už ją.

PLB valdyba svarstė siūlymus, nuomones ir vistiek padarė išvadą, kad Lietuvai ir kovojusiai lietuvių tautai yra pats laikas pastatyti istorinį paminklą, kuriame at-

sutikčiau su dviem paskutiniaisiais redaktoriaus žodžio sakiniais: "Ši knyga – šventos pagarbos duoklė mūsų tėvynainiams, kurie, blaškomi karo gaisrų ir pokario negandų, iš visų turtų labiausiai brangino igimtąjį – lietuviškąjį žodį. Tai pagarbos duoklė žurnalistams, prieškarinės Lietuvos žurnalistų sąjungos nariams, kurie, kaip ir medikai, bet kuriomis sąlygomis liko ištikimi profesinei pareigai".

Gal net kiek daugiau – buvo ištikimi dar tautinės bei valstybinės minties ugdymo ir stiprinimo pareigai. O gal ir ne vien tik tom paprastom pareigom – turbūt išvis tokiame pašaukimui...

Nainys, lankydamasis Lietuvoje, surado Istorijai rašyti istorikus, mokslo žmones, leidyklą ir visų tų darbų koordinatorių pakvietė mokslininką dr. Gediminą Rudį. Jo uždavinys Lietuvoje koordinuoti Istorijos leidimą medžiagos telkimą, tam darbui žmonių angažavimą ir rūpintis, kad paruošti Istorijos tomai kiek galint greičiau pasirodytų Lietuvoje ir išeivijoje.

Pirmasis Istorijos tomas turėjo pasirodyti dar praėjusiais metais rudenį, ar gruodžio mėn. Deja, kaip PLB pirmininkui Broniui Nainiui rašo koordinatorių G. Rudis, dėl "sąlygų" pakitimo šis pirmas tomas tegalėsias pasirodyti š.m. vasario mėn.

Be abejo, kliūčių buvo, yra ir bus, ypač jeigu kartais neįaučiama už tą darbą atsakomybės. Bet vistiek pažadas teikia vilties, kad tas tomas apie tautos tragediją – trėmimus pagal autentiškus dokumentus netrukus pasirodys.

Pagal koordinatoriaus dr. Gedimino Rudžio informaciją, po kelių savaikių būsiąs baigtas tomas "Tragiškieji Lietuvai 1939-1941 metai". Šio tomo autoriai: R. Žepkaitė-Lietuvos tarptautinė padėtis ir užsienio politikos poslinkiai ir sukrėtimai 1933-1939 m. vasarą; V. Žalys – Lietuvos užsienio politika

liga, bet sveikatai sugrįžtant, autorius savo įsipareigojimus žada ištesėti.

Pagal PLB pirmininko ir Istorijos koordinatoriaus informacijas, dabar yra ruošiami aštuoni Istorijos tomai. Darbas, nors palengva, bet eina pirmyn.

Stebint PLB valdybos ir jos pirmininko ryžtą, netenka abejoti, kad dviejų metų laikotarpyje susilauksime šio didžiojo tautai paminklo.

Ar tėvynainiai, savoje žemėje gyvendami, domėsisi ta Istorija? Neabejokime – domėsisi!

Štai ištraukėlė iš vieno giminaičio, vidurinėsios kartos išsilavinusio žmogaus laiško: "Skaitėme, kad išeivija ruošiasi išleisti Lietuvos tautos tragediją, laisvės kovas ir Sibiro kančias vaizduojančią istoriją. Tai nuostabus dalykas ir nuostabus užsimojimas. O tas knygas skaitysim su didele atyda. Juk augsime okupacijos metuose, kada bijojome bet ką apie tai kalbėti, tad ir nedaug tos istorijos težinome. Sveikinu tuos žmones, kurie to darbo ėmėsi. Jiems liks tauta dėkinga..."

Duok Dieve, kad užsibrėžtą tikslą PLB valdyba sėkmingai atliktų.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

LIETUVIŲ MENO PARODA "DAILĖ 94"

Vasario 11-20 dienomis Chicagos "Čiurlionio" vardo galerijoje vyko aštuntoji iš eilės kasmetinė lietuvių meno paroda, kuri sutraukė net 54 dailininkus iš Amerikos, Kanados, Prancūzijos, Vokietijos, Australijos ir Lietuvos. Kiekvienas iš jų galėjo pateikti tik po vieną darbą, o kai kurie iš jų kartu su kūriniais atsiuntė ir minčių apie savo kūrinį, kurios pridėtos prie paveikslo ir išspausdintos kataloge. Kadangi ši paroda buvo teminė ir joje išstatyti darbai turėjo liesti meilę, tad ir išsa-

tysite paveikslas yra meilė, jungianti mane su Jumis".

Šią parodą surengė "Čiurlionio" galerija, o ją suorganizavo Algimantas Kezys. Ekspozavė ne taip seniai iš Lietuvos persikėlęs dail. Rimas Čiurlionis. Jos surengimą parėmė Lietuvių Fondas ir Amerikos Lietuvių Dailės klubas Chicagoje. Katalogą sudarė Algimantas Kezys, o jį spausdino Morkūno spaustuvė.

Parodos atidaryman vasario 11 d. susirinko daugiau negu 150 dailės gerbėjų. Čia apie pačią parodą

Dalis publikos dailės parodos atidaryme Chicagos Čiurlionio galerijoje vasario 11 d.

Ed. Šulaičio nuotr.

Lietuvių dailės parodos organizatorius ir knygos apie lietuvių dailininkus autorius Alg. Kezys meno parodos atidaryme kartu su dail. iš Lietuvos Nora Aušriene, kuri atidarymo metu kalbėjo apie jo knygą.

kytos mintys lieti meilę. Savo mintis apie meilę dail. Daiva Karužaitė išreiškė: "Mano nuomone, visas menas yra apie meilę. Menas yra meilė". O toliau ji teigė: "Mano paveiksle matykite ką jūs norite, ko jums reikia. Jeigu ir nieko nema-

plačiau išsitarė jos organizatorius Algimantas Kezys. Keramikė Nora Aušrienė pristatė naujai išleistą A. Kezio knygą "Lithuanian Artists in North America" (Lietuviai dailininkai Šiaurės Amerikoje). Tai stambus –286 puslapius turintis

leidinys su daugeliu reprodukcijų, kurių dalis yra spalvotos. Parodos atidarymo programą pravedė "Čiurlionio" galerijos valdybos narė dail. Birutė Šontaitė.

E. Šulaitis

Lietuvių gyvenimo naujienos iš Chicagos trumpai

NAUJAS SKAUTŲ VADOVAS

Skautininkas Kęstutis Jėčius, kuris gyvena Villa Park prie Chicagos, buvo išrinktas nauju Lietuvių Skautų Sąjungos tarybos ir Pirmios pirminiku. Jis šias pareigas perėmė sausio 30 d. Jaunimo Centre įvykusiose išskilmėse iš buvusio pirmininko Sigito Miknaičio. Naujas vadovas pirmininku išrinktas trijų metų kadencijai.

NAUJOS "MUZIKOS ŽINIOS"

Šiaurės Amerikos Lietuvių muzikų sąjungos leidžiamą "Muzikos Žinių" žurnalo naujas numeris neseniai buvo išspausdintas Čikagoje. Tai 48 puslapių leidinys, kurio viršelyje įdėta pernai mirusios sol. Prudencijos Bičkienės -

Jokubauskienės nuotrauka. Šiame numeryje telpa Karolio R. Kasponio rašinys apie lietuvių muzikos melodiką ir harmoniją, Onos Mozoliauskaitės-Mikulskienės prisiminimai iš pirmosios dainų šventės Lietuvoje, Danutės Petrauskaitės rašinys apie Klaipėdos konservatoriją (jos 70 m. sukakties proga). J. Kiaulakytė rašo apie Klaipėdos chorinę bendriją "Aukurą", St. Slizys apie mirusią muziką Alfonsą Mikulskį. Taip pat pamini mi ir kiti mirusieji: P. Bičkienė, G. Matulaitytė-Ranaitė bei kiti.

Persispaudinamas "Draugo" 1966 m. tilpęs muz. J. Žilevičiaus rašinys apie pirmąją dainų šventę Lietuvoje. Kaip priedas įdėtas Jono Govėdo kūrinys "Viešpaties pasaulis". Yra daug

kronikinės medžiagos ir nuotraukų.

ANDRIAUS R. MIRONO KNYGA

"Draugo" spaustuvė Čikagoje išspausdino buvusio čikagiečio Andriaus R. Mirono knygą "Grozio akivaizdoje". Šios knygos viršelyje yra įdėta dail. M.K. Čiurlionio kūrybos reprodukcija.

JAUNAS ŠACHMATININKAS

Justinas Sadauskas, 13 metų amžiaus aštuntojo skyriaus mokinys, laimėjo antrąją vietą savo amžiaus grupėje visos Amerikos šachmatų varžybose, kurios įvyko praėjusių metų pabaigoje St. Louis mieste, Misourio valstijoje. Šiose pirmenybėse dalyvavo apie 700 jaunuolių iš visos Amerikos.

BUS KARTOJAMAS "NUODĖMINGAS ANGELAS"

Čikagos lietuvių teatras "VAIDILUTĖ" pakartos praėjusių rudenį statytą Petro Vaičiūno melodramą "Nuodėmingas angelas" kovo 26 d. šeštadienį, 5 val. vak. Jaunimo Centro didž. salėje (ne kovo 27 d., kaip kad ankščiau buvo pranešta. Tai bus kartu pasirengimas ir gastrolėms, nes balandžio 9 d. su šiuo veikalu bus vykstama į Clevelandą.

Šį veikalą surežisavo vilnietė teatralė Irena Leonavičiūtė, kuri ir toliau dirba su "Vaidilute"

LAUKIAMA NEEILINIŲ KELIAUTOJŲ

Kaip buvo pranešta per Čikagos "Margučio" radijo programą, Čikagoje žada lankytis neeiliniai keliautojai: Julius Gudavičius ir Vladas Vitkauskas. Jie vasario 11 d. iš Vilniaus išsirengė į istorinį žygį, kurio metu slidėmis perkels Beringo sąsiaurį, tokiu būdu iš Azijos pasiekiant Amerikos kontinentą, ko dar nėra padarę kiti keliautojai. Tada, kiek pailseję Aliaskoje, jie žada atvykti lėktuvu į Čikagą, o iš čia, taip pat lėktuvu, skristi į namus. Čikagoje jiems rengiamas nemažas sutikimas.

E. Š.

LAUKIAMAS IŠEIVIŲ BIOGRAFIJŲ ŽINYNŲ REDAKTORIUS

Dr. Antanas Balašaitis atvyks į Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centrą iš Mokslo ir Enciklopedijų Leidyklos Vilniuje vadovauti galutiniams Amerikos Lietuvių Biografijų Žinyno rašymo ir redagavimo darbams. Jis yra filologas, pasižymėjęs lietuvių kalbos stilistas ir mokslinis redaktorius minėtoje leidykloje. Dr. Balašaitį, su LTSC pritarimu, šiam atsakingam darbui parinko leidyklos direktorius Zigmas Pocius.

Redaktorės Jonė Liandzbergienė ir Jūratė Tamulaitienė, kurios atliko duomenų rinkimą ir paruošiamuosius darbus bei veikalui jau parašė eilę biografinių straipsnių, po pusmečio darbuotės Centre, į Vilnių sugrįš kovo mėnesį.

Prof. dr. Jonas Račkauskas, LTSC pirmininkas, primena, kad dar nepervėlu užpildyti anketas grąžinti ar net jų iš Centro pasirūpinti, neužmirstant ir mirusių artimųjų, kurie savo darbais arba veikla JAV pasižymėjo po 1940 metų.

A. Zailskas

Akt. Irena Leonavičiūtė iš Vilniaus, kuri Čikagoje surežisavo P. Vaičiūno melodramą "Nuodėmingą angelą". Šalia jos (kairėje) stovi "Vaidilutės" teatro vicepirm. Ed. Šulaitis, o dešinėje – Chicagoje viešėjęs aktorius iš Vilniaus T. Vaisieta.

Z. Degučio nuotr.

VASARIO 16-SIOS MINĖJIMAI

Clevelande

Clevelando miesto ir apylinkių lietuviai Vasario 13 d. paminėjo 1918 m. Vasario 16 d. Vilniuje paskelbtą Lietuvos Valstybės Nepriklausomybės atstatymą.

Minėjimą organizavo ALT ir LB, Clevelando skyriai. Džiugu, kad organizuojant minėjimą aktyviai dalyvavo jaunoji karta.

klausyti Šv. Mišių už žuvusius partizanus, karius, šaulius ir kitus laisvės kovotojus.

DM parapijos šventovėje šv. Mišias atnašavo kun. Gediminas Kijauskas, S.J., o šv. Jurgio parapijoje – kun. Juozas Bacevičius.

Ketvirtą val. popiet, nežiūrint nepalankaus oro lietuviai ir svečiai gausiai rinkosi į DM parapijos salę.

reikalams August Pust. Clevelando miesto burmistro Mike White sveikinimą perskaitė Roma Apanavičiūtė ir pristatė Clevelando miesto Tarybos Councilman Michael Polensek, kuris žodžiu pasveikino visus minėjimo dalyvius.

Pranešimą, kurį turėjo padaryti Gintė Damušytė, bet dėl blogo oro iš New Yorko negalėjusi atvykti,

skaitė Milda Lenkauskienė. Kalboje ypač išryškinta nepriklausomybės sąvoka: "...nepriklausomybė yra vertinga pati savaime, jos privalo siekti ir net dėl jos aukotis, nes tai prigimtina tautos teisė." Toliau pabrėžiama, kad: "...pasiekus nepriklausomybės etapą ir, norint, kad nepriklausomybė nebūtų tuščia frazė, žmonės turi ją pajusti, ją pasinaudoti. Vyriausybė privalo vesti valstybę laisvųjų pasaulio valstybių šeimoje vertybiniu istoriniu vystymosi keliu, politikoje – idealistiniu demokratijos keliu, socialinėje veikloje – bendrinio gėrio keliu, kultūroje ir švietime intensyviai ir tiksliai jaunimo mokymu, ekonomikoje – visuotiniu visų piliečių aprūpinimu."

Už gražiai perskaitytą kalbą klausytojai išreiškė padėką plojimais.

Toliau buvo pristatyti į minėjimo iškilmes atvykę svečiai.

Pabaigai Rima Apanavičiūtė perskaitė paruoštą Rezoliuciją kurioje išreikšta padėka Amerikos Kongresui, Senatui ir Administracijai už paramą įgyvendi-

meninė programa: Solistė Virginija Bruožytė – Muliolienė gražiai padainavo keltą dainų. Jai akomponavo pianistė Roma Bandzienė.

Clevelando miesto savivaldybė Vasario 13 d. virš Rotušės buvo iškėlus Lietuvos Tautinę vėliavą o Vasario 16 d. Tautinė vėliava plėvesavo ir virš Kapitoliaus rūmų. J.B.

Los Angeles

Kaip ir visada, šventė pradėta vėliavų pakėlimu šv. Kazimiero parapijos kieme. Taręs tai progai pritaikintą žodį, pakėlimą pravedė Juozo Daumanto šaulių kuopos vadas Kazys Karuža. Su savo vėliavomis dalyvavo šauliai, ramovėnai, birutietės, ateitininkai, skautai ir neįprastai didelė žiūrovų gausa. Lietuvos himno garsams pasibaigus, JAV vėliavai ir Lietuvos trispalvei pakilus, tuojau žygiuota į šv. Kazimiero parapijos šventovę iškilingoms pamaldoms. Čia, gerai išmąstyta ir giliai patriotinė pamokslą pasakė parapijos vi-

Padedamas vainikas žuvusiems už Lietuvos laisvę JAV LB Clevelando apyl. vald. pirm. R. Apanavičius ir ALT Clevelando vald. pirm. A. Pautienis.

V. Bacevičiaus nuotr.

Prieš pamaldas į Dievo Motinos Nepalaužamos Pagalbos parapijos aikštę prie Laisvės paminklo rinkosi visuomenė vėliavų pakėlimui. Jaunas studentas, skautas vytis Andris Dunduras prie Laisvės paminklo atvedė organizacijų vėliavas. Mergaitės, pasipuošusios tautiniais drabužiais, atnešė vainiką, kurį ALT pirmininkas Algimantas Pautienis ir LB pirm. Romas Apanavičius padėjo žuvusiems už Lietuvos laisvę. Amerikos ir Lietuvos himnus giedant, jaunimas pakėlė Amerikos, Lietuvos ir Bažnyčios vėliavas. Po iškilnių prie paminklo vėliavos buvo įneštos į bažnyčią ir žmonės ėjo į pamaldas iš-

Minėjimą atidarė ALT, Clevelando skyriaus pirm. Algimantas Pautienis. Pasveikinęs susirinkusius kvietė toliau dirbti, nes dar darbai neužbaigti ir dar ne laikas juos nutraukti. Baigęs savo žodį, pakvietė Rimą Apanavičiūtę vesti minėjimo programą.

Į salę, Andrio Dunduro vedami, įžygiavo vėliavnešiai su organizacijų vėliavomis. Amerikos ir Lietuvos himnus giedojo solistė Virginija Bruožytė – Muliolienė. Invokacija ir žuvusių pagerbimą atliko kun. Gediminas Kijauskas, S.J., Ohio Valstijos Gubernatoriaus proklamaciją perskaitė gubernatoriaus specialus asistentas tautybių

Iš Vasario 16 d. minėjimo Clevelande Amerikos ir Lietuvos himnus gieda solistė V. Bruožytė – Muliolienė akomp. pianistė R. Bandzienė, priekyje organizacijų atstovai su vėliavomis.

V. Bacevičiaus nuotr.

Vasario 16 d. minėjimas. Pirmojei eilėje. iš k. į deš. gubernatoriaus G. Voinovich atstovas Pust, Kun. G. Kijauskas S.J., Manteneks, Traks, S. Valiulis, S. Krivickienė (svečiai iš Lietuvos) ir G. Kudukienė.

V. Bacevičiaus nuotr.

nant Lietuvos reikalavimą išvesti rusų okupacinę kariuomenę. Tuo pačiu prašoma, kad rusų kariuomenė neatidėliotinau būtų išvesta iš Estijos ir Latvijos, kad būtų dimilitarizuota Karaliaučiaus sritis ir užtikrintas Baltijos kraštams saugus ir ramus gyvenimas savose nepriklausomose valstybėse.

Rezoliucija minėjimo dalyvių priimta ir patvirtinta. Ši rezoliucija pasiūsta JAV prezidentui Clintonui, o jos kopijos įteiktos Kongreso atstovams, Lietuvos vyriausybei ir Rusijos Ambasadoriui Amerikoje.

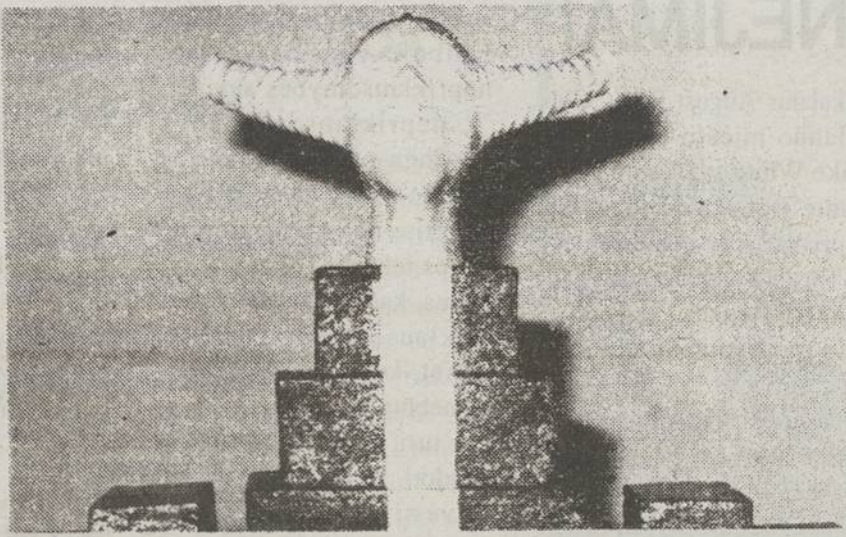
Baigus minėjimo oficialią programą, buvo išneštos vėliavos ir atlikta trumpa

karas kun. Aloyzas Volskis. Vadovaujant vargonininkui muz. Viktorui Raliui, didingai giedojo parapijos choras ir solistai – Vita Vilkiene, Markus Teti ir Antanas Polikaitis; solo celo grojo Jūratė Raulinaitytė.

Po pamaldų rinkomės į parapijos salę pagrindinei minėjimo daliai – akademiškai. Minėjimą atidarė ALT'o Los Angeles sk. vicepirmininkas Vytautas Šeštokas. Amerikos himną giedojo sol. Antanas Polikaitis. Invokaciją paskaitė kun. Aloyzas Volskis. Prasmingą įvados žodį tarė ALT'o

(Nukelta į 12 psl.)

Liucijos Šulgaitės porcelianinės mintys

"Paminklas juokdaviui"

Rygos meno akademiją baigusi dailininkė yra apdovanota tarptautinių keramikos konkursų aukso ir sidabro medaliais, jos darbų yra įsigiję daugybė pasaulio muziejų ir įvairių šalių kolekcionieriai

Vlados Inčiūtės nuotr.

("LA")

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gėrardas Juškėnas

PADIDĖS MOKESČIAI TURTINGIEMS

Šiomet turtingesni asmenys mokės didesnius mokesčius, nes valdžia bando mažinti krašto deficitą. Pagal pernai rugpjūčio mėn. paruoštą planą tikimasi sumažinti deficitą \$500 milijonų per 5 metus.

Pakeisti mokesčiai labiausiai palies daugiau uždirbančius. Bet bus ir tokių, kuriems šiemet mokesčiai sumažės. Medicare mokesčiai padidės visiems uždarniams 1994 m. Pernai 1.45% mokestis – 2.0% savarankiškai dirbantiems – nebuvo atskaitomas iš uždarnių virš \$135,000. Šis pakeitimas palies 1.2 milijonų asmenų, kurie mokės \$6 milijonus metams daugiau Medicare draudimui finansuoti.

Turtingesni socialinio draudimų pensijų gavėjai – maždaug 5 milijonai tokių – mokės iki 85% mokesčių nuo pensijų, o pernai buvo 50% riba. Tas atneš išdui \$5 milijonus daugiau į metus. Pensininkai su \$40,000 uždarnio ir \$20,000 socialinio draudimo pensijos mokės \$400 papildomų mokesčių, spėja biudžeto žinovai.

Reikės gauti pakvitavimus už aukas labdarybei: \$250 ir didesnės sumos. Vien jūsų išrašytų čekių neužteks aukos įrodymui.

Tik 50% verslo išlaidų valgiams ir svečiams linksminiui bus leidžiama nurašyti, o pernai buvo 80% leista nurašyti nuo mokesčių.

Dėka infliacijos 6.2% socialinio draudimo mokesčio bus atskaitoma nuo pirmųjų \$60,600 uždarnio, o pernai riba buvo \$57,600.

1994 m. nuo mokesčių atleidžiamoji suma (exemption) yra padidinta iki \$2,450, \$100 daugiau negu pernai. Standartinis atskaitymas tiems, kurie pildo trumpąją formą, yra padidintas \$150 iki \$6,350 – kartu pildan-

čioms poroms. Pavieniams asmenims toks atskaitymas padidintas \$100 iki \$3,800 1994 m.

Uždirbtųjų pajamų kredito riba (earned-income credit) pakils iki \$23,760. Tas pagelbės dirbantiems beturčiams.

JAV Pašto Tarnyba jau pristatinėja visiems mokesčių blankus 1993 m. atskaitymui.

PANAIKINA KOMISARUS

Associated Press žinomis Rusijos kariuomenėje panaikinta sovietinės sistemos politinių komisarų institucija. Esą iki šiol net 40 generolų rūpinosi politiniu karių auklėjimu. Daugelio nekęsti politrukai bus atleisti pensijon arba paskirti kitoms pareigoms.

Anot gynybos ministerio Pavelo Gračiovo politrukai tebesilaikė senų metodų naujose gyvenimo aplinkybėse. Iki Sovietų S-gos subyrėjimo politrukai buvo atsakingi už komunistų partijos linijos palaikymą kariuomenėje. Po 1991 m., anot Gravčiovo, jie tik bandė išlaikyti savo karinius laipsnius bei privilegijas.

GYVENTOJŲ SKAIČIUS

Gyventojų surašymo įtaigos (Census Bureau) duomenimis JAV-jose 1993 m. pabaigoje buvo 259,353,627 gyventojai. Pernai gyventojų skaičius paaugo 2.7 milijonais. Arti trečdalis šio skaičiaus sudarė naujieji imigrantai – 895,000. Nuo 1914 m. tai buvo didžiausias vienerių metų laike kraštan atvykusių imigrantų skaičius.

Be imigrantų, kiti skaičiai buvo: 4.1 milijonų gimimų, 2.3 milijonai mirimų ir 60,000 į JAV sugrįžusių piliečių, įskaitant karinius dalinius.

Gyventojų skaičius paaugo 4.3% nuo 1990 m. su-

rašymo: 248,709,873. 1993 m. JAV prieauglis pasiektas priskaitant kasdien po 7,397 asmenis, arba po 308 kas valandą, arba apie 5 asmenis kas sekundę. Statistikos žinovai pranašauja, kad 1994 m. gimimų ir mirimų skaičiai prilygs 1993 m. skaičiams.

REIKĖS KEISTI LEDYNLAIKIO TEORIJAS

Baltoji meška, nugaišusi prieš 60,000 metų, gali pakeisti ledynlaikio teorijas.

Meškos kaulai buvo atrasti šiaurinėje Norvegijoje. Mokslininkai stebisi – kaip ta meška ir kitoki gyvūnai galėjo ten gyventi, jei ta sritis tuo metu buvo padengta storiausiu ledyno klotu.

Norvegijos geologai iki šiol galvojo, kad paskutinė ledynų epocha jų kraštą dengė nuo 80,000 m. iki 10,000 metų laiko. Tačiau statybos darbininkų atsitiktinai iškasti meškos kaulai prie Tysfjordo, apie 125 mylias į šiaurę nuo arktinio speigračio – kelia abejones.

Radioizotopiniai tyrimai patvirtino, kad meškos liekanos yra mažiausia 42,000 metų senumo – o gal net 60,000 m. Norvegijos mokslininkai tyrinėdami kreidines Tysfjordo olas bei jų apylinkes rado gausius pėdsakus iš Ledynų Amžiaus. Jų tarpe buvo kaulai kitų dviejų baltųjų meškų, kurie buvo apie 20,000 senumo, 32,000 m. senumo, vilko žandikaulis bei ruonių, pelių ir skruzdžių liekanos.

Mokslininkams reikės daugiau tyrimų atlikti, tačiau gyvūnų ir augalų liekanos teigia, kad šiaurinėje Norvegijoje klimatas buvo švelnus Ledynų Amžiuje. Ta sritis negalėjo būti padengta storu ledynų klotu, kaip iki šiol manyta.

Vilko, pelių, skruzdžių bei medžių žiedadulkių liekanos rodo dar šiltesnį klimatą, negu baltosios meškos kaulai.

(Nukelta į 12 psl.)

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

departamentu dėl naujų ginklų užsakymo, dėl mokėjimų už seniau pirktus ginklus atidėjimo sąlygų. Stebėtojai kalba, kad Saudi Arabijos vyriausybė planuoja išleisti ginklams apie trečdalį savo biudžeto, kuris 1993 metais turėjo 7 su pusę bilijono dolerių deficitą. Saudi Arabija užsakė iš General Dynamics 150 tankų. Ginklai perkami ne vien Amerikoje. Neseniai Riadhe lankėsi Prancūzijos ministras pirmininkas Edouard Balladur ir susitarė dėl 2 bil. dol. vertės ginklų pardavimo. Dėrybos dar tęsiamos dėl trijų fregatų, ginkluotų raketomis, pardavimo. Jos kainuos Saudi Arabijai dar 3 bil. dol. Iš Britanijos Saudi Arabija pažadėjo pirkti 48 "Tornado" kovos lėktuvus.

Pasigirdus Saudi Arabijos priešų, ypač šijitų musulmonų tikėjimo žmonių tarpe, balsams dėl tokios išlaidingos karaliaus politikos, karalius Fahd pavedė princui Abdulai, sosto įpėdiniui susirūti su įvairių šalies genčių vadais, ieškant jų pritarimo. Sostinėje sudaryta Patariamoji Taryba iš 60 narių. Ji eis valstybės parlamento pareigas, galės diskutuoti ir pritarti karaliaus dekretams. Karalius Fahdas, atidarydamas šios Tarybos posėdį, pasakė kalbą, kurioje pabrėžė, jog "pluralizmas, demokratija ir kitos svetimos idėjos nėra Saudi Arabijai skirtos". Taryba būsimi vyriausybės akys. Jis, karalius, klausys tarybos narių pageidavimų ir pasinaudosias jų patarimais.

Nežinia, kaip į tokį ginklų pirkimą pažiūrės Amerikoje veikianti IPAC (Izraelio Politinės Akcijos komitetas) Prieš daugelį metų senatorius Charles Percy, resp. iš Illinois, pasižymėjęs lietuvių draugas ir rėmėjas, pralaimėjo rinkimus į Senatą, nes jis balsavo už ginklų pardavimą Saudi Arabijai. Tuo metu arabai norėjo pirkti aviacijos tolimojo radiolokacinio sekimo ir valdymo sistemos lėktuvus (AWACS).

TRUMPAI

* Floridoje baigėsi Amerikos darbininkų unijų federacijos AFL-CIO Vykdomosios Tarybos suvažiavimas. Jį pasveikino viceprezidentas Al Gore. Unijų vadovybė pažadėjo visomis jėgomis remti vyriausybės siūlomą sveikatos reformų planą.

* Kovo 27 d. Krymo balsuotojai nutars referendume

ar likti Ukrainos teritorijos dalimi ar prisijungti prie Rusijos. Krymo pusiasalis buvo totorių žemė iki 1783 m., kada caro Rusija jį prisijungė prie savo imperijos. Stalinas 1945 m. totorius ištrėmė į Tolimuosius Rytus, 1954 m. komunistų partijos gen. sekr. Nikita Chruščiovas padovanojo Krymą Ukrainai. Šiuo metu Kryme gyventojų yra apie 2.5 mil., dauguma rusų. Iš Sibiro sugrįžo ir apie 250,000 totorių, kurie svajoja apie nepriklausomybę nuo rusų ir nuo ukrainiečių, deja – jų per mažai.

* Sirijos ir Izraelio diplomatai tęsia pasitarimus, pradėtus sausio 16, kai susitiko JAV prezidentas Clintonas ir Sirijos Assadas. Sirija sutiko išleisti Sirijoje gyvenusius žydus važiuoti į Izraelį. Sirija reikalauja Golano aukštumų, kurias Izraelis okupavo 1967 m., Izraelis nurodo, kad Sirija tebelaiko savo karo jėgas Libane.

* Japonijos premjero Hosokawa patarėjas ir ryšininkas su parlamentu Ichiro Ozawa pareiškė spaudai, jog Šiaurinė Korėja jau turinti branduolinių ginklų.

* Tarp komunistinės Kinijos ir Taiwano prasidėjo pasitarimai dėl tiesioginės telefono ryšių linijos įvedimo.

* Dramblių Kaulo valstybės Afrikoje ilgametis prezidentas Felix Houphouët-Boigny buvo labai iškilmingai palaidotas vasario 7 d. Prezidentas pastatė naują miestą su didžiausia pasaulyje katalikų bažnyčia. Nors tas Yamousoukro miestas paskelbtas sostine, jame nėra jokių įstaigų, jokių ambasadų. Keli labai platūs keliai iš miesto veda į džiungles. Laidotuvėse dalyvavo daug aukštųjų prancūzijos valdžios narių, jų tarpe septyni buvę premjerai, daugybė buvusių ministrų. Pamaldos buvusios katalikų apeigų ir pagoniškių velionio genties ritualų mišinys. Anglų spauda rašo, jog naujame mieste yra daugiau meniškų elektros stulpų negu žmonių.

* Serbai išgirdo NATO karinių jėgų reikalavimą atitraukti artileriją 12 mylių nuo Sarajevo miesto. Patrankos ir minosvaidžiai buvo atitraukti. JAV admiralas J. Boorda, NATO karinių jėgų viršininkas, buvo pasiruošęs vasario 21 d. 1 val. ryto daužyti serbų pozicijas aplink Sarajevą, bet gavo NATO centro įsakymą nepradėti puolimo, nes serbai ultimatumo reikalavimus patenkino.

■ Laiškai Dirvai

ŠIŲ DIENŲ VARGO MOKYKLOS

(Tęsinsys iš praėjusio numerio)

LAIŠKAS IŠ NEMĖŽIO, VILNIAUS RAJONAS.

Labai dėkojame Jums už nuoširdų laišką. Mes džiaugiamės, kad Jūs rūpinatės mumis.

Mūsų lietuviškos klasės Nemėžyje susikūrė 1986 m. Pradėjome mokyti po 5-6 vaikus trikalbėje Nemėžio vid. mokykloje. Pati dirbau su pradinukais, o kai jie užaugo ir reikėjo jiems eiti į 5 klasę, tada aš juos mokiau istorijos, nes esu baigusi Vilniaus Valstybinį U-tą, istorijos fakultetą. Vėliau, kai vaikų padaugėjo, tapau Nemėžio vid. mokyklos direktoriaus pavaduotoja lietuviškų klasių reikalams. Daug dirbome su mokytojais, kad patrauktume vaikučius iš įvairių šeimų prie savęs.

Pernai susidarė gera galimybė atskirti lietuvišką pradinę mokyklą nuo trikalbės. Persikraustėme į buvusio Nemėžio (rusiško) darželio patalpas. Su skausmu palikome vyresnius mokinius (nuo 5 kl. iki 9 kl.) ir sukūrėme lietuvišką darželį – mokyklą. Šiomet jau turime 3 darželines grupes po 15-16 vaikų ir 5 komplektus pradinį klasių, kuriose mokosi 82 mokiniai. Mokykloje darželyje dirba 8 mokytojos atvykusios iš įvairių Lietuvos rajonų. Beveik visos gyvename ir dirbame Nemėžyje. Savo ramiu, atkakliu darbu stengiamės vis daugiau kitataučių patraukti į lietuviškas klases. Darželyje išmokome lietuvių kalbos ir vėliau tėveliai palieka savo vaikus mūsų mokykloje. Tai rodo augantys mokinių skaičiai. Dvi pirmos

klasės po 15-16 vaikų, antroje 12, trečioje 20 mokinių ketvirtoje 21 mokinys. Pas mus mokosi įvairių tautybių vaikai. (Rusai, baltarusiai, lenkai, totoriai). Kad turėtume geresnę materialinę padėtį dar daugiau vaikų patrauktume į mūsų mokyklą.

Kad būtų įdomiau, mes kviečiame įvairius svečius, draugaujame su Lietuvos muzikų draugija, kurios nariai atveža mums įvairius spektaklius. Palaikome ryšius su knygnešių draugija, su Vilniaus Pedagoginiu universitetu, pas juos mes patys važiuojame, aplankom jų renginius, įvairias parodas.

Mokykloje turime liaudies šokių, darbščiųjų rankų būrelius. Choreografė ir dailininkė iš Vilniaus atvažiuoja dirbti šiuose būreliuose. Vieną kartą per savaitę atvažiuoja iš Aušros Vartų kunigas, kuris veda tikybos pamokas mūsų vaikams.

Šventes ruošiamės kartu su tėveliais, nes mūsų lietuvių Nemėžyje nedaug, todėl stengiamės pabūti drauge.

Aišku, turime ir daug problemų. Trūksta vaizdinių priemonių, vadovėlių, radijo technikos, žaislų. Maži auklėtojų ir mokytojų atlyginimai trukdo pilnai atsiduoti nelengvam pedagogo darbui. Ypač daug problemų turime mokant kitataučių lietuvių kalbos. Mokytojos dirba papildomai su šiais vaikučiais, bet joms trūksta metodinės ir mokomosios medžiagos. Gal Amerikos lietuviai turi savo vaikučiams paruošę vadovėlius ar vaizdines priemones?

Jeigu Jūs norite mums padėti, tai bet kokia Jūsų pagalba bus mums labai reikšminga ir naudinga. Netgi Jūsų laiškai mums mokytojams ir tėveliams yra moralinė parama.

Atleiskite, kad negalime Jums pasiųsti nuotraukos. Gal su laiku ją įsigysime.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais

Irena Ališauskienė.

GERVĖČIŲ-GIRIŲ MOKYKLŲ MOKYTOJO LAIŠKAS (RIMDŽIONAI, GARDINO SRITIS, BALTARUSIJA)

Ačiū už tamstos laišką, už dėmesį, taip reikalingą čia, nors ir netoli, bet vis tiek ne tėviškėje.

Gervėčių krašte dirbu nuo praeitų metų vasario. Baltarusijoje yra išlike dvi salos, kuriose dar gyvena lietuvių. Tai Pelėsa ir Gervėčiai. Rimdžiūnuose statomas lietuvių centras, kuriame bus mokykla, vaikų darželis, biblioteka. Apylinkės, kaimuose gyvena beveik vieni lietuviai, tik jie yra pagyvenę žmonės. Didžioji jaunimo dalis Lietuvoje, Vilniuje, nemaža jų dalis Lietuvoje ir mokėsi nuo mažens.

Lietuviai čia gražiai išlaikę lietuviškas, krikščioniškas tradicijas ir net geriau kaip Lietuvoje. Mane maloniai nustebino gegužinės pamaldos. Kiekvieną vakarą, po darbų, prie kryžiaus, stovinčio kaimo viduryje, kryžkelėje, visada papuošto šviežiomis gėlėmis susirinkdavo kaimo moterys, keli vyrai ir giedodavo. Visą mėnesį šitaip. Per vėlines ir savaitę po jų rinkdavosi į kaimo kapinaites, meldavosi ir giedodavo. Griežtai laikomasi pasninko, sekmadienių šventimo, gavėnios. Į bažnyčią einamą kiekvieną sekmadienį. Gervėčiuose didelėje, įdo-

APPLE IEŠKO TALKININKŲ

Turbūt jau nebėra lietuvišką spaudą skaitančio asmens, kuris nežinotų apie APPLE (Amerikos mokytojai – Lietuvos mokykloms) bendriją ir jos labai sekmingą veiklą. Amerikos lietuviai ir jų kitataučiai bičiuliai, kurie pernai atsiliepė į kvietimą ir savo 20.00 dol. (ar daugiau) auką įgalino Lietuvos mokytojus šiuos kursus lankyti, gavo asmeniškus nuoširdaus dėkingumo, vilties ir ateities planų sklidinų laiškus. Šiomis stipendijomis pasinaudojo 1,100 mokytojų iš įvairių Lietuvos miestų, miestelių ir kaimų. Jie ir jų kolegos vėl svajoja ir laukia į šiuos kursus patekti šią vasarą. Moralinė ir materialinė parama šiais sunkiais Lietuvai laikais juos kelia dvasiniai. Jie žino, kad mes jais tikime ir remiam jų pastangas atstatyti komunizmo iš pagrindų sugriautą Lietuvos švietimą.

Tačiau, nevien stipendijoms mecenatų šiais metais APPLE ieško. Jei atsirastų mokytojų ar profesorų, kurie galėtų bent keletą savaičių padirbėti ir pasidalinti savo patirtimi bei žiniomis su Lietuvos mokytojais, labai kviečiame skubiai atsiliepti. Be jokių abejonių,

mios architektūros, nors reikalingoje remonto bažnyčioje per šventes ir sekmadieniais vyksta pamaldos lietuvių kalba. Girių kaimo kapinaitėse pastatyta koplyčia, kurioje pamaldos laikomos tik lietuvių kalba. Ji aptarnauja penkis lietuviškus kaimus, esančius netoli Girių.

Gervėčių apylinkėje veikia dvi mokyklos, kuriose mokoma lietuvių kalbos – Gervėčių vidurinė ir Girių devynmetė turinti 60 mokinių, pusė iš jų lietuviai.

Dabar ir lietuviams gudų kalba privaloma. Labai laukiame naujos mokyklos atidarymo. Mokykla-kultūros centras iš lauko atrodo labai efektyviai. Girių mokykla – tai vienaaukštis "barakas", labai apleistas, išdaužytais langais, kai šalta (nuo lapkričio spustelėjo šaltis tai per pamokas sėdim su paltais, striukėmis, kai kas net su kepure nesiskiria).

Na, o dėl paramos – tai šio krašto vaikų prisiminimas – ir būtų neblogo parama.

Dar karta ačiū už laišką. Džiaugsmingų Jums švenčių, geros sveikatos, darbingos nuotaikos.

Su pagarba

Eugenijus Kukeckis.

tai būtų vienas iš labiausiai prisimintimų tarpsnių jūsų gyvenime.

Šiais metais Lietuvos Švietimo ir kultūros ministerijos ir APPLE bendrijos ruošiami kursai yra numatyti Vilniuje, Kaune, ir Klaipėdoje. Trumpesni kursai numatyti Marijampolėje, Mažeikiuose ir Birštone. Dėl Lietuvoje įvykstančios Dainų ir tautinių šokių šventės, tiksli kursų data dar nėra nustatyta, bet galvojama apie liepos 18 d.

Švietimo ministerijos pageidavimu, yra planuojami sekantys seminarai: pradinis ugdymas, dailė, muzika, specialiųjų poreikių vaikų integravimo problemos, švietimo skyrių administravimas, psichologija, anglų kalba, gimtoji kalba, pažangūs dėstymo būdai, socialiniai mokslai, geografinė ir biologija sąsijoje su ekologija, specialioji pedagogika ir darbas su neklaužadomis vaikais. Šią programą APPLE yra numatęsi papildyti dar kitomis sritimis.

Suinteresuoti dėstytojai prašomi paruošti savo specialybės planą ir 3 kopijas iki š.m. kovo 31 d. pasiųsti šiuo adresu: Vaiva Vebraitė, Executive Director of APPLE, P.O. Box 617, Durham, CT 06422. Be to, dėl papildomos informacijos galima skambinti seminarų sekretorei Shirley Sabo tel. 208-758-4600.

Labai laukiamas Lietuvos mokytojų stipendijas, taip pat prašome kaip galima skubiau siųsti aukščiau nurodytu adresu. Kiekvienas stipendininkas vėl atsilieps savo padėkos laišku.

Ritonė Rudaitienė

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Dzenkaitis J., Glendale	15.00
Danys J.V., Canada	5.00
Vyšnionis J., Willowick	10.00
Shavelson D., Lindwood ...	50.00
Sietyno ansamblis,	
Daytona Beach	50.00
Duda J., S. Boston	5.00
Kubill G., Philadelphia	10.00
Mikšys P., Paul Bch	10.00
Garmus V., N Palm Beach ..	5.00
Liaukus J., St. Petersburg ..	10.00
Sulaitis J., St. Petersburg ...	25.00
Januskis V., Cleveland	10.00
Pagojus P., Detroit	5.00
Shilling E., Racine	20.00
Mažeika F., Singer Is.	50.00
Baras S., Oak Brook	20.00
Gaubys P., Sunland	20.00
Kiaunytė-Opfell V.,	
Newport Beach ...	20.00

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

Į Vilniaus Arkikatedrą susirinkę vaikučiai klausosi prel. K. Vasiliausko pamokymų. Čia kiekvieną sekmadienį vyksta specialiai pamaldos jaunimui.

K O J O S

Vladas Vijeikis

Teko kalbėti apie įvairias žmogaus kūno dalis. Apie širdį ištisos poemos ir dainos sukurtos. Bet apie kojas mažai kalbama. Lyg jos būtų labai nereikšmingas instrumentas žmogaus kūne. O kojos yra nepaprastai svarbus priedas prie žmogaus kitų organų. Be kojų, ką darytum?

Kada žvilgteliam į merginą, pirmiausia matome jos gražų veidelį, o paskui vyrai praslinkę pro kitas dalis, sustoja prie kojų. Ir niekas nesprenčia ar jos tvirtos ar galės panešti gerokai pasunkėjusį kūną. Sprendžia ar jos gražios. Čia irgi labai individualus reikalas. Vieniems patinka tokios kojos, o kitiems visai kitokios. Tai tiek šia tema.

Moterų kojos daug vargo suteikia batų pardavėjams, kuriems tenka didoką koją įtalpinti į nedidelius batukus. Kiniečiai tą reikalą išspręsdavo labai realiai. Įkišdavo moterų kojas į spaustuvus, kad jos visiškai neaugtų. Tokiuose spaustuvuose išaugusi kinietė turėjo labai mažas kojas. Baisiai kentėjo. Bet kenčia ir tos, kurios nori įkišti savo koją į dviem ar trim numeriais mažesnę batuką.

Kojos labai tinkamos sporte. Jeigu turi geras kojas gali pasižymėti futbole. Tave ant rankų nešios ir tau nereikės vaikščioti kojomis.

Man betarnaujant kariuomenėje, puskarininkis šaukdavo: laikyk koją! Jo žodyne tas reikė, kad turiu savo koją suderinti su kitų kojomis. O gal jie klaidingi? Buvo ir tokių, kurie neatskirdavo dešinės kojos nuo kairės. Tiems esą prirekdavo prie vienos šiaudus, prie kitos šieną. Tuo būdu jie turėdavo sužinoti kojos skirtumus. Labai įmantrus pedagoginis auklėjimas. Ten pat sužinojau, kad kada vadas surinka: žengte marš! Turi pradėti žygiuoti iš kairės kojos. O gal dešinės. Užmiršau. Ir jis rėktų: pa-

keisk koją! Kurią keisti? Žygiavimas į koją yra ne lengvas karinis mokslas. Kažin ar generolai tą moka.

Šiais laikais kojų reikšmė lyg ir nubluko. Sėdi automobilyje ir reikalinga tik viena koja. O kairioji malkalojasi be jokio darbo. Jeigu tikėti evoliucijos teorija, tai už kokio milijono metų žmonės bus vienakojai.

Lyg ir norėtusi turėti daugiau kojų, bet lietuviška išmintis sako: arklys ant keturių kojų suklumpa. Reiškia tau atleistina suklupus tik su dviem. O turint daugiau kojų, reikia daugiau batų. Šimtakojis vabalas turi daug kojų. Jeigu tiek reikėtų batų. Prapultis. Tad užteks dviejų.

Žmonai užsimančius miniko kailio ar kito brangaus parėdalo, vyras griebiasi šiaudo. Lietuviškos patarlės. "Reikalinga, kaip šuniui penkta koja". Nieko nelaimi, nes kada kalba eina apie parėdalus, moterys nepripažįsta jokių išminties nurodymų.

Senais laikais, gerokai apdūjęs vaikas, klaupdavosi ant vienos kojos ir prašydavo merginos rankos. Ačiū Praamžiui tie laikai praėjo. Dabar mergina sako: tai kaip bus? Ar tu mane vesi ar ne?

Po vestuvių gal penktoje, o gal šeštoje dienoje moteris sako: tavo kojos smirdi. O kodėl ji nepauostė prieš vestuves.

Didžiausią pagarbą kojomis reiškia mažyčiai vaikai. Jie ilgai rėplioja po grindis, taupydami kojas kol atsistoja ant kojų. Tėvai didžiausioje ekstazėje. Vaikas atsistojo ant kojų. Bet ar pareiškiamą kokia pagarbą kojomis? Nieko.

Labai šaunus bėgikas nubėga fenomenaliai greitai laiku. Visi jį sveikina, kabina medalius. O kas tą padarė? Kojos. Ir jos negauna jokio medalio nei įvertinimo.

Rankų pirštai turi savo vardus. Nikštys, rodyklis, didysis, bevardis, mažasis.

O kojos pirštai neturi jokių vardų. Bent aš nežinau. Kokia skriauda.

Šokiuose didžiausią vaidmenį vaidina kojos. Ir kaip tu savo damai meilais žodeliais bekalbėtum, jeigu tavo kojos nesisukinėja pagal muzikos garsus ji ims rėkti, kad lipi ant kojų. Kojos turi išdarinėti įmantrias figūras pagal nustatytas taisykles. Ir jeigu tavo kojos taip į tavo kūną įstatytos, kad jos nejudą reikiama kryptimi, vargas tau ir tavo damai.

Dar viena lietuviška išmintis: Dėl durnos galvos kojom vargas. Ir už tą vargą jokio atpildo. Moterys kabina ant kaklo brangius karolius. Į ausis įsiveria auskarus. Bet ant kojų, jokio papuošalo. Tiesa, kai kurios nagelius nudažo raudonai. Tai ir viskas.

Mūsų visuomenės veikėjai skundžiasi, kad jie labai neįvertinami. Tegul pasižiūri į kojas, kaip jos vertinamos. O vis dėlto istorija žino vieną atsitikimą, kada koja buvo pagerbta. Meksikos karo vadas, netekęs kojos, liepė palaidoti koją su išskilmėmis ir net liepė paminklą pastatyti. Bet tik vienas. O kur kiti?

LIETUVAITĖ PASAULIO VICEČEMPIONĖ

Kaunietė Rūta Garkauskaitė, Kauno 38-sios vid. mokyklos vienuoliktokė, iš Tokijo (Japonija) parsivežė pasaulio jaunių stalo teniso pirmenybių sidabro medalį. Tokia pergalė mūsiškei buvo netikėta, nes reikėjo nuvažuoti nemažą garsų žaidėjų iš įvairių valstybių ir to labai buvo galima laukti. Finale Rūta susitiko su korėjiečių Chenmei ir jai buvo priversta nusileisti. Artimiausiu laiku Rūta žada vykti į Izraelį, kur bus stipriausių Europos žaidėjų turnyras.

Beje, šiose pasaulio pirmenybėse Japonijoje teisėavo ir lietuvis Vincas Frankaitis, kuris buvo teisėju ir finaliniame susitikime. (eš.)

T R A N S P A K

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą

TRANSPAK ROTA DEGUTIENĖ

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

Priimam Užsakymus.

LIETUVOS INVESTICIJŲ AGENTŪRA

Generalinio Direktorius postas

Lietuvos Respublikos Vyriausybė kuria naują Agentūrą užsienio investicijoms skatinti. Agentūros veikla padės įgyvendinti bendrą valstybės ekonomikos vystymo strategiją. Ekonomikos pertvarka Lietuvoje vykdoma sistemai ir efektyviai privatizuojant valstybines įmones, kas yra ekonominės reformos pagrindinis tikslas. Investicijų skatinimo procedūra buvo sudaryta glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Bendrijos PHARE Programa.

Naujoji Lietuvos investicijų agentūra bus savarankiška ir nepriklausoma organizacija, turinti savo Valdybą, kurios nariais bus privataus ir valstybinio sektorių atstovai. Valdyba funkcionuos prie Ekonomikos ministerijos.

Šiuo metu Ekonomikos ministro nurodymu yra ieškoma kandidatūra Generalinio Direktorius postui užimti. Generalinis Direktorius bus pagrindinis Agentūros funkcijų vykdytojas, atsiskaitantis Valdybai už savo veiklą. Jo pagrindinis uždavinys – kūrybiškai vadovauti darbui, siekiant tų svarbių valstybinių tikslų, kurie yra numatyti Agentūros veiklos programoje.

Sioms pareigoms reikalingas asmuo, turintis patirtį verslo valdymo, finansų ir ūkinės veiklos srityje, geriausia – tarptautinėse verslo organizacijose. Kandidatas turėtų sugebėti nustatyti investicijų poreikius ir atverti jiems naujas galimybes, o taip pat imtis iniciatyvos sudaryti palankų klimatą užsienio investitoriams. Pagrindiniai reikalavimai Generalinio Direktorius postui užimti yra šie:

- Universiteto arba kitos aukštosios mokyklos baigimo diplomą
- Patyrimas verslo valdymo, finansų ir ūkinės veiklos srityje
- Sugebėjimas laisvai bendrauti anglų kalba, būtų idealu jei mokėtų lietuvių kalbą. Gerai būtų mokėti ir kitas kalbas.
- Mokėjimas bendrauti su žmonėmis.
- Sugebėjimas naudotis informacinėmis sistemomis.
- Amžius nuo 30 iki 60 metų.

Šiam pareigūnui bus mokamas geras atlyginimas, atitinkantis rinkos reikalavimus. Asmenų, šiuo metu dirbančių tarptautinėse organizacijose, ir norinčių antradienį pareigoms užimti Generalinio Direktorius postą, pareiškimai bus svarstomi atskirai.

Jeigu jus sudomintų šios pareigos Agentūroje, prašome iki kovo 31 faksu atsiųsti pareiškimą ir detalią autobiografiją šiuo adresu:

Mr. A. Balkevičius
Chairman of the Board
c/o Aid Coordination Unit
J. Turno-Vaižganto 2
2600 VILNIUS
Republic of Lithuania
Fax: 370-2 22 68 92

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831-5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausios lėktuvai
1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road 407-622-5000
North Palm Beach, FL 33408 407-626-6562 res.
SE Corner of PGA Bridge 407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

CLEVELANDE ir apylinkėse

ŽAIBO DIENOS 1994

Tradicinės Clevelando Lietuvių Sporto Klubo Žaibo dienos įvyks kovo 5 & 6 d.d. Pagrindinis šio įvykio tikslas yra sutelkti lėšų LSK Žaibo sportinei veiklai paremti. "Žaibo Dienų" programoje bus šie reginiai:

Kovo 5 d., šeštadienį, 6:30 val. vak., Lietuvių Namų viršutinėje salėje – **Metinis Žaibo Vakaras** – loterija (Reverse Raffle), vakarienė, "open bar", muzika, \$1000.00 "Grand Prize". Kaina – \$ 25.00 asmeniui. Bilietų skaičius ribotas. Užsisakyti galima pas Vidą Tatarūną 486-7916 bei pas platintojus.

Kovo 6 d., sekmadienį, 11:30 val. ryto, Dievo Motinos parapijos auditorijoje – LSK Žaibo jaunučių krepšinio rungtynės. *amb*

PENSININKŲ ŽINIAI

Antrasis pensininkų 1994 metų suėjimas įvyksta kovo mėnesio 3 d. Lietuvių Namų viršutinėje salėje 2:00 val. p.p. **Salėje šildymas yra sutvarkytas** ir gerai veikia.

Suėjimo metu bus prisiminta Kovo 11-ji. Šia proga žodį tars Birutė Butkienė, šiuo metu gyvenanti Clevelande, atvykusi iš Lietuvos.

Vilniuje ji eina atsakingas pareigas Eksperimentinės ir klinikinės medicinos tyrimo institute.

Laukiame visų.

PARENGIMAI

1994 M.

• KOVO 5 & 6 d. – Žaibo Dienos Vakarai – loterija "Reverse Raffle", sporto varžybos, etc.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

VELYKINIAI
siuntiniai Lietuva ir kitas
Baltijos valstybes pasieks
greičiausiai per
atlanta IE, Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL, 60629
(312) 434-2121 Iš Toliau: 1-800-775-SEND
Atstovas Clevelande: **LITMA**
639 East 185th Street, Euclid, OH, 44119
(216) 481-0011

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūs gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

• KOVO 20 d. Dievo Motinos parapijos patalpose Kaziuko Mugė
• KOVO 26 d. 7 v.v. Šv. Kazimiero lit. mokyklos choro Pavasarinis koncertas, Dievo Motinos parapijos salėje.

• BALANDŽIO 9-10 d.d. Ateitininkų metinė šventė: šeštadienio vakare VAIDILUTĖS teatro spektaklis, sekmadienį po mišių – Akademija Dievo Motinos parapijos salėje.

• BALANDŽIO 10 d. Atvelykio stalas – Šv. Jurgio parapijos salėje 11:30 ryto.

• BALANDŽIO 17 d. 4 v. p.p. Jungtinio choro Toronto "Volungės" ir "Dievo Motinos" Religinis koncertas, D.M. parapijos šventovėje.

• BALANDŽIO 23 & 24 d. d. Š. Amerikos Lietuvių 1994 m. Jaunučių Krepšinio Pirmenybės Clevelande. Rengia LSK ŽAIBAS

• GEGUŽĖS 15 d. Aldonos Stempuzienės koncertas.

• GEGUŽĖS 30 d. Memorial day – apeigos – mišios – pusryčiai rengia Katalikų karo veteranų postas 613 Šv. Jurgio Parapijoje 8:30 ryto.

• BIRŽELIO 12 d. – Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Pabaltijiečių komitetas.

• LIEPOS 10 d. Clevelando Pensininkų Klubu gegužinė. (Sekmadienį)

• LIEPOS 17 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė pradž. 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 31 d. sekmadienį 12-tą valandą popiet, Lietuvos Šaulių Sąjungos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos valdyba rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clev.

• SPALIO 3 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyrų skaučių Židins.

• LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

Patarnavimas Jūsų elegantiškam stiliui...

Normandy Party Center

Leiskite mūsų kulinarijos specialistams sukurti puikų vestuvinį balių ar kitokios paskirties vaišes

585-5850

Skambinkite nemokamai paragauti mūsų maistą!

30310 Palisades Pkwy.

Wickliffe, OH 44092

Pilnas patarnavimas mūsų salėje arba pristatoma į kitas vietas

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *
* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker **RITA MATAS** – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

Leidiniai Lietuvoje

PARTIZANINIŲ KOVŲ EPAS

Antanas Dundzila

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

"Laisvės kovų archyvas" yra periodinis leidinys. Naujausias, aštuntasis tomas pasirodė 1993 m. pabaigoje, yra 160 psl. apimties. Pradedant 1991 m., viso jau išleista apie 940 psl. Pirma jame tome redakcinė kolegija skelbė: "Pagrindinė šio leidinio tema bus pokario Rezistencija, tačiau daug vietos skirsime ir pirmajai antibolševikinei bei antinacinei rezistencijoms, o taip pat disidentiniam ir moraliniam sąjūdžiams, kilusiems palaužus ginkluotą partizanų kovą." Leidėjas – ta pati Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, o vyriausia redaktorė yra šauniai tas pareigas nešanti, istorijos mokslus baigusi Dalia Kuodytė.

"Archyvo" nugarkaulis yra dokumentai: kovotojų bei išlikusių dokumentų nuotraukos, tekstai. Komentarų skelbiama mažai. Polemikos iš vis nėra. Atsiminimai užima antrą vietą. Gi dokumentų šaltiniai yra įvairūs: atkasami žemėje ar akmenų krūvose ilgai slėpti bidonai, KGB archyvai ir kt.

Šio tomo pradžioje eina Lietuvos Žaliosios Rinktinės, susitvėrusios Radviliškio apylinkėse, duomenų rinkinys. Šių dokumentų bidonas buvo surastas tik 1991 m. Rinktinės užuomazga susitvėrė 1944 m. vasarą, o kova praktiškai pasibaigė 1949 m., nors dar net 1951 buvo suimti ir sušaudyti paskutiniai jos partizanai.

Įdomus ir daug stulbinančių duomenų atskleidžiantis yra straipsnis apie pokarinę centrinės ir politinės vadovybės kūrimo pradžią bei KGB šnipų veiklą joje. Čia atsiskleidžia BDPS, VGPS ir VLAKo formavimas, Markulio pintos pinklės, ryšininkai su Vakaraais, buvę ryšių punktai Lenkijoje ir kt. Daugelis dokumentų yra iš okupanto archyvų, versti iš rusų kalbos. Okupanto agentai buvo įsiskverbę į rezistencinės vadovybės eiles. Skaudu, bet įdomu skaityti okupanto charakterizuojamus partizanų vadus bei apie išėivijoje buvusius

Lietuvos laisvinimo vadovus. Yra 1947 m. rusų dokumentas apie Jono Deksnio bylą ir platus, 1946 m. Stokholme paruoštas J. Deksnio "Pro memoria" apie lietuvių tautos išsilaisvinimo pastangas.

Telpa baisybės straipsnis apie sužvėrėjusį Grinkiškio apylinkės stribų vadą, Rapolą. Neaišku, ar jis buvo rusas ar lietuvis, bet ką jis išdarinėjo, tai baisu čia kartoti. Teigiama, kad, sykį įsiutęs, į karštą keptuvę jis įmetė mėnesio laiko kūdikį. Tai matydama, kūdikio 27 metų motina pražilo akimirkiniu (psl. 106). Apie jį byloja nuo jo nukentėję gyventojai bei jo siautėjimo draugai. Kai kurie iš jų net šiais laikais neprarado arogancijos. "Kitą kartą prie butelio daugiau papasakosiu", porino A.B., 1985 m. Kaune pasikoręs, buvęs Grinkiškio stribas (psl. 100). Beje, Rapolą patys bolševikai sutvarkė.

Šiame tome telpa gražus, informuojantis straipsnis iš antinacinės rezistencijos, apie 16 nacių aukų, mūsų spaudos darbuotojų, patekusių į Stutthofą.

Nesileidžiant smulkiau į kitus straipsnius, čia pažymėsiu, kad leidinys kruopščiai dokumentuotas. Tai ypač didelė, išliekanti jo vertė.

Šis leidinys priešbolševikinio nusiteikimo skaitytojui yra įdomus, kiekvienam lietuviui – brangus, o rezistencijos istorijai – svarbus. Tai bene didžiausias, viešai apčiuopiamas Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos ir "Archyvo" darbuotojų įnašas dabarties dienose.

(1994-II-2)

PRANEŠIMAS

ALT sąjungos seimas, numatytas š.m. gegužės 20-22 d.d., dėl susidėjusių svarbių aplinkybių neįvyks. Nauja seimo data yra rugsėjo 2-4 d.d. Detroite. Prašome pasižymėti naują datą. Atsiprašome dėl pakeitimo.

ALT sąjungos valdyba

Kun. G. Kijauskas S.J. praveda pašnekėsį su parapijiečiais. Toliau stovi Ateities klubo pirm. R. Bridžius.

VASARIO 16-SIOS MINĖJIMAI

(Atkelta iš 7 psl.)

sk. pirmininkas Antanas Mazeika. Atsistojimu pagerbiami žuvusieji už Lietuvos laisvę ir pasveikinami nepriklausomybės kovų dalyviai plk. Jonas Andrašiūnas ir savanoris – kūrėjas Mykolas Barauskas. Svečius pristatė, minėjimo programą pravedė ir sveikinimus bei rezoliuciją perskaitė Marija Sandanavičiūtė – Newsom.

Žodžiu sveikino Estijos konsulas Jaak Treiman, raštu – prez. Bill Clinton, Kalifornijos gubernatorius Pete Wilson, Los Angeles miesto meras Richard Rioran, kongresmanas Christopher Cox, ir C-ty Superv. Mike Antonovich. Reikšmingu, kondensuotu ir giliai patriotiniu žodžiu susirinkusius pasveikino Lietuvos garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas. Apdovanojami Lituanistinės mokyklos konkurso laimėtojai ir įteikiama Lietuvių Fondo pašalpa pačiai mokyklai. Premijas ir pašalpą įteikė LB Apygardos pirmininkė Violeta Gedgaudienė.

Po to, Violeta Gedgaudienė pristatė pagrindinę šio renginio kalbėtoją, atvykusią iš Connecticut, poniją Vebraitę – Gust. Apibūdinus viešnios asmenį ir išeitą mokslą, p. Gedgaudienė

priminė, kad viešnia čia atvyko, nežiūrint, jog prieš porą dienų mirė jos tėvelis plk. Vėbra. Prelegentės kalba buvo įdomi, aktuali, turininga ir perduota kristaliniai skaidria lietuvių kalbos tartimi. Jos paskaita išklausyta su dideliu dėmesiu, o pati kalbėtoja pagerbta atsistojimu ir audringais plojimais.

Šio minėjimo meninę dalį suorganizavo parapijos vargonininkas muz. Viktoras Ralys. Joje pasirodė jo suorganizuotas ansamblis – oktetas "Gintaras", pianistas Rudolfas Budginas, ir jaunutė smuikininkė Ieva Mickutė.

Dažnai paskaitome ir išgirstame nusiskundimų mūsų minėjimų vienodumu ir nuobodumu, kad neįsileidžiam į juos jaunų žmonių, kurių polėkiai būtų įdomūs jauniems ir seniems. Sutinkant, kad tai tiesa, šį kartą tenka pripažinti, kad Los Angeliečiai šiuo minėjimu žengė tvirtą ir drąsų žingsnį nauja, dar neišbandyta kryptimi. Jauna kalbėtoja, jauni programos atlikėjai, vadovai ir pravedėjai. Sveikinimai rengėjams už tokio minėjimo surengimą ir padėka muzikui Viktorui Ralui už gražios meninės programos suorganizavimą.

Feliksas Masaitis

Gyvenimiškos Ivairenybės

(Atkelta iš 7 psl.)

"GIMTASIS KRAŠTAS" NUTYLĖJO

Ne visi gauname ir skaitome Lietuvos spaudą. Iš ten gauti laikraščiai paprastai keliauja per rankas. Štai teko skaityti "Gimtojo Krašto" Nr 51-52, 1993/94 m. Ten radau snaigę žymimą L.A. (L.Aleksiejūno?) rašyta pasikalbėjimą su vienu veikėju iš Ohio, viešėjusiu Lietuvoje. Tos šnektos gal niekam neužkliūtų, bet... ten rado mūsų skaitytojai nutylėtus žodžius. Kalbant apie Lietuvos pilietybę bei pasus, taip porinama: "Kuo žmonės kalta, kad buvo Vokietijos nacių išvežti į stovyklas, traukėsi iš Lietuvos, ieškodami išgelbėjimo?" Atrodo ponui L.A. dar vis neaišku, kad lietuviai bėgo nuo tėvo Stalino "saulės". Raudonajai siaubo bangai grįžtant prie Baltijos – žmonės, kurių šeimų nariai 1941 m. buvo išvežti Sibiran, nebenorėjo likti ir bėgo į vakarus. Ar tik ne už tai dabar išeiviai turi prašyti grąžinti Lietuvos pilietybę?

PLAIN DEALER APIE DR. M. GIMBUTIENĘ

Clevelando dienraštis "The Plain Dealer", vasario 14 d., atspausdino trumpą a.a. Dr. Marijos Gimbutienės nekrologą. Anot P.D. velionės, kaip archeologės požiūriu, moterys buvo dievinamos Europoje nuo Akmens amžiaus laikų. Dr. M. Gimbutienė buv. Europos archeologijos profesorė Californijos Universitete Los Angeles (UCLA) parašiusi 20 knygų. Iš paskutiniųjų jos veikalų buvo "Senosios Europos deivės ir dievai", "Deivių kalba" ir "Deivių civilizacija". Ji pabrėždavusi Europos kultūras – siekiančias 6000 iki 8000 metų prieš mūsų laikus, kaip "tikrąsias civilizacijas" be karų, girdama tada sukurtus miestus, kuriems vadovavo moterys.

Korp! Neo-Lithuania filisteriui, vienam iš aktyviųjų korporantų atkuriant korporaciją Lietuvoje

A + A

Inž. ANTANUI RAMOŠKAI

mirus, Korp! Neo-Lithuania liūdi ir reiškia nuoširdžią užuojautą jo žmonai ERIKAI, jo vaikams su šeimomis: dukroms ŽIVILEI, GRAŽINAI, ASTAI, RŪTAI, sūnui GYČIUI ir visiems artimiesiems.

Korp! Neo-Lithuania
Vyr. Valdyba